

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έτος 59 – Τεύχος 4

Ἀπρίλιος 2010

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Έτος 59

Άπρίλιος 2010

Τεύχος 4

Περιεχόμενα

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΤΣΙΑΡΑ	
Εισοδικόν	3
Κ. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗ	
Ή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ στοῦ μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας	4
ΠΡΕΣΒ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	
Ποῦ εἶναι τὸ ἀφετηριακὸ σημεῖο στοῦ κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ;	9
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΡΙΩΤΟΓΛΟΥ	
Τὰ βασικὰ ἐφόδια τῆς Κατήχησης	10
ΠΡΩΤ. ΠΑΥΛΟΥ ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΥ	
Τὸ Βάπτισμα: ποιμαντικὰ καὶ λειτουργικὰ προβλήματα σήμερα (δ΄)	13
ΠΡΩΤ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΠΙΝΑΚΟΥΛΑ	
Οἱ μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ Κόσμος	17
ΠΡΩΤ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΘΕΡΜΟΥ	
Ἡ εὐρηματικότητα τῆς ἀγάπης	21
ΠΡΩΤ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ	
Τὸ πάθος καὶ ἡ ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ σύγχρονη ψευδώνυμος γνώση ..	23
Ι. Μ. ΠΕΡΑΝΤΩΝΗ	
Μιχαὴλ ὁ Βουρλιώτης	26
Ἐπικοινωνία	27
Ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Ἐφημερίου	29
Βιβλιοπαρουσίαση	31
Μηνολόγιο	32

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Κλάδου Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
Υπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιακούλης

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: Ἀλέξανδρος Ἱ. Κατσιάρας

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ 2010 ΜΕ ΕΝΙΑΥΣΙΑ ΘΗΤΕΙΑ: π. Δημήτριος Τζέρπος, π. Σωφρόνιος Γκουτζίνης, π. Νεόφυτος Ραφαηλίδης, π. Γεράσιμος Ζαμπέλης, π. Ἀθανάσιος Γρίκας καὶ ὁ κ. Παναγιώτης Σκαλτσῆς. – ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΥΛΗΣ: Λίτσα Ἱ. Χατζηφώτη. – ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Χαράλαμπος Κωστόπουλος – ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ: Λίτσα Ἱ. Χατζηφώτη, Κων. Χολέβας καὶ Βασίλειος Τζέρπος. – ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου: Ν. Κάλτζιας, Ἰασιῶν 1 – 115 21 Ἀθήνα, Τηλ.: 210-7272.356 – Fax 210-7272.380.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ: Ἰωάννου Γεναδίου 14, 115 21, ΑΘΗΝΑ Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251
e-mail: efimerios@ecclesia.gr

Τὸ ἔργο τοῦ ἐξωφύλλου καὶ τὰ κοσμήματα εἶναι τοῦ π. Ἀναστασίου
ἐγκατοίκου στοῦ κελλί Διονυσίου τοῦ ἐκ Φουρνᾶ, Ἁγίου Ὄρους.

Τὸ Περιοδικὸ «Ἐφημερίος» δὲν εὐθύνεται γιὰ τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τῶν ἀρθρογράφων του.

«...Γιατί ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸν μακάριο Παῦλο, εἶναι σῶμα τοῦ Χριστοῦ· καὶ πρέπει, αὐτὸς ποῦ τοῦ τὸ ἔχουν ἐμπιστευθῆ, νὰ τὸ διατηρῆ σὲ ὑγεία μεγάλη καὶ σὲ ἀσύγκριτην ὁμορφιά, κυττάζοντας προσεκτικὰ τριγύρω του παντοῦ, μήπως τυχὸν κάποια κηλίδα, ἢ ζαρωματιά, ἢ κάποια ἄλλη τέτοια ἀσχημία συμβαίνει ν' ἀσχημίζῃ τὴν ὁμορφιά καὶ τὰ νειᾶτα ἐκεῖνα· γιατί καὶ τί ἄλλο ἀνώτερο ὑπάρχει, ἀπὸ τὸ ὅσο ἐξαρτᾶται αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη μπόρεση-, νὰ προσπαθῆ κανεὶς νὰ τὸ ἀποδείξη ἀντάξιο τῆς πανάχρονης καὶ μακαριστῆς κεφαλῆς, ποῦ βρίσκεται ἀπὸ ἐπάνω του ;»

(Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου,
Λόγος περὶ Ἱερωσύνης, μτφρ. Θεοδόση Σπεράντσα,
Ἔκδοσις «Ἐκκλησίας», Ἀθῆναι 1959, σ. 107, § 390)

Σεβαστοὶ πατέρες,

«Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ στὸ μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας» εἶναι τὸ θέμα ποὺ ἀναπτύσσει στὶς σελίδες τῶν *Προσομοίων* ὁ καθηγητὴς κ. Κωνσταντῖνος Γρηγοριάδης, ὑπογραμμίζοντας ὅτι ἡ δομὴ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐκκλησιαστική. Στὴ συνέχεια τῶν ἀπαντήσεων στὴν ἐρώτηση *Τίνα με λέγουσιν ἄνθρωποι εἶναι;* ὁ π. Κωνσταντῖνος Παπαθανασίου ἀσχολεῖται μὲ τὸ ἀφετηριακὸ σημεῖο στὸ κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ. Στὴ στήλη *Πρὸς Κατήχησιν* ὁ κ. Ἀλέξανδρος Καριώτογλου καταγράφει τὰ βασικὰ ἐφόδια τῆς Κατήχησης καὶ ὁ π. Παῦλος Κουμαριανὸς συνεχίζει στὸ *Λειτουργικὸ Ἐργαστήρι* τὴν ἀναφορά του στὸ Μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος καὶ στὰ προβλήματα ποὺ συνδέονται μὲ αὐτό. Μὲ τοὺς μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν κόσμο, ἀφιέρωμα στὴν περικοπὴ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς πρώτης Κυριακῆς μετὰ τὴν Πεντηκοστή, ἀσχολεῖται ὁ π. Ἀντώνιος Πινακούλας στὴ στήλη τῆς *Διακονίας τοῦ Λόγου*, ἐνῶ στὴ στήλη *Πρὸς Διάκρισιν* ἔχομε τὸ ἄρθρο τοῦ π. Βασιλείου Γεωργοπούλου μὲ τίτλο «Τὸ πάθος καὶ ἡ ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ σύγχρονη ψευδώνυμος γνώση», στὸ ὁποῖο ἀναφέρονται ἐνδεικτικὰ πρόσωπα, κινήσεις, ἔντυπα καὶ διαδικτυακοὶ τόποι ποὺ ἐκπροσωποῦν μιὰ ποικιλία ἀπόψεων τῆς σύγχρονης ψευδώνυμης γνώσης σχετικὰ μὲ τὸν Θεάνθρωπο καὶ τὸ σωτηριολογικὸ του ἔργο. Ὁ π. Βασίλειος Θεομὸς στὴ στήλη *Πρὸς Οἰκοδομὴν* μᾶς καταθέτει τὴν ἐμπειρία του γιὰ τὴν εὐρηματικότητα τῆς ἀγάπης σὲ δρόμους δράσης καὶ παρέμβασης. Ἐνα Νεομάρτυρα τῆς πίστεως μας, τὸν Ἅγιο Μιχαὴλ τὸν Βουρλιώτη, ἔχομε αὐτὴ τὴ φορὰ στὸ *Συναξάρι*, ὅπως ἐπίσης ἐνδιαφέρουσες παρατηρήσεις στὶς ἐπιστολὲς ποὺ δημοσιεύονται στὴν *Ἐπικοινωνία*, καθὼς καὶ τίτλους πολλῶν χρήσιμων καὶ ἐνδιαφερόντων γιὰ τοὺς ἐφημερίους νέων βιβλίων στὴ *Βιβλιοθήκη τοῦ Ἐφημερίου*, ποὺ ἐπιμελεῖται ὁ κ. Σταῦρος Τερζῆς. Τρία ἀκόμη πολὺ σημαντικὰ βιβλία στὴ *Βιβλιοπαρουσίαση* καὶ εἰδήσεις ἀπὸ τὴ δραστηριότητα τῶν ἐφημερίων μας στὸ *Μηνολόγιο* συμπληρώνουν τὴν ὕλη αὐτοῦ τοῦ τεύχους.

Χριστὸς Ἀνέστη!

Ἀλέξανδρος Κατσιάρας,
Διευθυντὴς Σύνταξης

Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ στό μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας

Κ. Γρηγοριάδη
Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου

Ἡ «ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι» δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ Θεὸ μᾶς φανερώνει πὼς ἡ δομὴ τῆς ὑπάρξεως εἶναι ἐκκλησιαστική. Ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴ δημιουργία του μετέχει τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας, γιατί ὁ Θεὸς Λόγος, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ ἐκ-καλῶν (= Ἐκ-κλησία) τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν ἀνυπαρξία στὴν ὑπαρξή. «Κόσμου κτίσις ἐστὶν ἡ τῆς Ἐκκλησίας κατασκευή» (Γρηγόριος Νύσσης). Ἡ «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου συνδέεται μὲ τὴν «εἰκόνα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου (= Χριστὸς)... τὰ πάντα δι' αὐτοῦ (= Χριστοῦ) καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· καὶ αὐτὸς ἐστὶ πρὸ πάντων καὶ ἐν αὐτῷ συνέστηκε (= ὅλα ἀπὸ Αὐτὸν δημιουργήθηκαν) καὶ αὐτὸς ἐστὶν ἡ κεφαλὴ τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας» (Κολ. I, 15-19).

Ἡ ὑπαρξιακὴ δομὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι θεμελιωμένη στὰ χαρίσματα τῆς «εἰκόνας τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου», τοῦ Χριστοῦ. Ἀπὸ ἐδῶ ἐκπηγάζει ὁ δυναμισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε χρησιμοποιοῦντας σωστὰ τὰ χαρίσματά του νὰ μεταποιήσει στὴν ἐπίγεια πορεία του «τὸ κατ' εἰκόνα Θεοῦ» σὲ εἰκόνα Θεοῦ. Δηλαδή σ' αὐτὴ τὴν ἀναπτυξιακὴ πορεία τοῦ ἀνθρώπου συναντᾶμε τὸν προορισμὸ τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ εἶναι ἡ φανέρωση τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ μέσα ἀπὸ τὴν ὑπαρξή του. Στὰ Πρόσωπα τῆς Παναγίας καὶ ὄλων τῶν Ἁγίων συναντᾶμε αὐτὴ τὴν πραγματικότητα, ὥστε οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας νὰ χαρακτηρίζουν τοὺς Ἁγίους ὡς «ἐν ἐτέρα μορφῇ Χριστόν».

Ἡ ἐκκλησιαστικότητα ὁμῶς τοῦ ἀνθρώπου, ὡς κοινωνία ἀγάπης καὶ ἄμεση σχέση μὲ τὸ Χριστό, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ λόγο τῆς ὑπάρξεώς του, ἀλλοιώθηκε μὲ τὴν ἁμαρτία. Δὲν εἶναι τοῦ παρόντος νὰ ἀναπτυχθεῖ «τὸ μυστήριο τῆς ἀνομίας» κατὰ τὸν Ἄπ. Παῦλο, ἀλλὰ πρέπει ὁμῶς νὰ τονισθεῖ: Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἁμαρτία κατακράτησε ἀθαιρέτα τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ὡς θεμέλιο τῆς ζωῆς του, γιὰ τὸν ἑαυτό του ἀποκλειστικὰ καὶ ἀρνήθηκε τὴν κυκλοφορία της στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ἔχουμε τὴ μεταποίησι τῆς διακονούσης καὶ θυσιαζομένης ἀγάπης τοῦ Θεοῦ σὲ δαιμονικὴ δύναμη τοῦ ἐγωισμοῦ (= αὐτόπτης - φιλαυτία). Ἔτσι ἔχουμε διάσταση στὴν κοινωνία ἀγάπης τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ Θεὸ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ὅπως ἐπίσης καὶ δυσαρμονία καὶ ἀνισορροπία στὴ λειτουργία τῶν δυνάμεων καὶ ἱκανότητων τῆς ὑπάρξεως.

Ἡ ἀποκατάστασι τοῦ ἀνθρώπου στὴν κοινωνία του μὲ τὸ Θεὸ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἔγινε μὲ τὸ Μυστήριο τῆς Σαρκώσεως τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Κύριος μὲ τὴν ἀγάπη, τὴν ὑπακοή καὶ τὴν ἐλευθερία Του ἀπέναντι στοὺς Θεὸ - Πατέρα μᾶς φανέ-

ρωσε πώς ή «αυτονομία της άμαρτίας» αλλοιώνει τη δομή της κτιστής ύπαρξεως. 'Ο άνθρωπος θεωρεί τον έαυτό του «ώς Θεόν» –κατά την υπόδειξη του διαβόλου– και έτσι γίνεται παραχαράκτης και σφετεριστής (= κλέπτης) τών δωρεών του Θεού. Με τη διδασκαλία, τὰ θαύματα, τὸ ἐκούσιον Πάθος και τήν 'Ανάστασή Του ὁ Κύριος μάζευσε και πάλιν στόν 'Εαυτό Του ὄλα τὰ παιδιά του Θεού, πού τὰ εἶχε διασκορπίσει ή άμαρτία. 'Η διάσπαση και απομόνωση του ανθρώπου ξεπεράστηκε στην ένσωμάτωσή του στο μυστήριο της 'Εκκλησίας, ὡς θεανθρωπίνης κοινωνίας. 'Ο Χριστός προσκαλεῖ ὄλους τούς ανθρώπους στη λειτουργική Σύναξη της 'Εκκλησίας για να μετάσχουν στην αγάπη και τη ζωή Του και έτσι να υπερβούν τον τεμαχισμό της άμαρτίας.

Σε μιὰ τέτοια ένότητα και κοινωνία αγάπης του Θεού ὁ άνθρωπος ανακαλύπτει την άπεριόριστη έκταση και τὸ ἀπύθμενο βάθος της εικόνας του Θεού στην ύπαρξή του. «'Η εικόνα του Θεού στον άνθρωπο δέν είναι μόνο ένα τμήμα της ανθρωπίνης φύσεως, αλλά ή δύναμή της περνάει σε ὄλοκληρο τὸ ανθρώπινο γένος» (Γρηγόριος Νύσσης). 'Ο Χριστός είναι τὸ υπόδειγμα αὐτῆς της «ἀνακεφαλαιώσεως» ὄλων τών ανθρώπων στην 'Υπαρξή Του ('Εφεσ. 1,10). 'Η δυνατότητα του ανθρώπου να ξεπεράσει τη διάσταση της άμαρτίας και να διευρύνει την ύπαρξή του, ὡστε να χωράει ὄλους τούς ανθρώπους στην κοινωνία της έν Χριστῷ αγάπης Του, ἐξαρτάται ἀπό την κοινωνία του με τὸ Χριστό. 'Η μετοχή του ανθρώπου στην αγάπη του Κυρίου ὄλοκληρώνεται στο μυστήριο της θείας Εὐχαριστίας, ὅπου «τελεσιουργεῖται τὸ συνάλλαγμα» ἀνάμεσα στη τεμαχισμένη ζωή του άμαρτωλοῦ ανθρώπου και στη θεανθρώπινη και ἀναστημένη ζωή του Κυρίου. Στη θεία Εὐχαριστία θεμελιώνεται τὸ μυστήριο της 'Εκκλησίας ὡς Βασιλείας του Θεού και ἐπομένως μετοχῆς στην ἄκτιστη ζωή του Τριαδικού Θεού του προσκαλουμένου ανθρώπου μέσα ἀπό τὸ Σῶμα και τὸ Αἷμα του Κυρίου.

'Ο Κύριος πάντα προσκαλεῖ τὸν άνθρωπο: «'Ιδοῦ ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν και κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ της φωνῆς μου και ἀνοίξῃ τὴν θύραν, και εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν και δειπνήσω μετ' αὐτοῦ και αὐτός μετ' ἐμοῦ» ('Αποκ. 3, 20). Πρόκειται για μιὰ θαυμάσια εικόνα της Θείας Εὐχαριστίας, πού ένώνει τὸν άνθρωπο με τη θεανθρώπινη ζωή του Κυρίου. «'Ο τρώγων μου τὴν σάρκα και πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζῶν ἀιώνιον και ἀναστήσω αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ... 'Ο τρώγων με κάκεινος ζήσεται δι' ἐμέ» ('Ιω. 6,55. 58). Στο λειτουργικό χῶρο της 'Εκκλησίας ἐτοιμάζεται ὁ άνθρωπος μέσα ἀπό την προσφορά της θυσιαζόμενης αγάπης του Κυρίου και πάντων τών 'Αγίων να ἀνοίξει τὴν κεκλεισμένη ἀπό τὸν ἐγωισμό ὑπαρξή του, ὡστε να γεμίξει με τὸ φῶς και τη ζωή του Χριστοῦ. 'Η συμμετοχή του ανθρώπου στον Μυστικὸ Δεῖπνο ἀπαιτεῖ ένα τιτάνιο πνευματικὸ ἀγώνα, πού με τη Χάρη και τη συμπαράσταση του Θεανθρώπου θὰ τὸν βοηθήσει να ξεπεράσει τὸν ἐγωτικὸ έαυτό του και να ἀρχίσει να ζεῖ και να ζωοποιεῖται ἀπό την αγάπη του για τούς ἄλλους ανθρώπους.

Στο χῶρο της 'Εκκλησίας ὁ άνθρωπος ἀποκτᾶ τὴν ἐμπειρία πὼς παρόλη τὴν άμαρτωλότητά του ή ὑπαρξή του γίνεται ἀποδεκτή και καταξιώνεται ἀπό την αγάπη του Κυρίου.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καὶ ὄλων τῶν Ἁγίων θὰ τὸν βοηθήσει νὰ ἀποβάλλει τὶς ἐσφαλμένες εἰκόνες ποὺ ἔχει γιὰ τὴν Ἐκκλησία. Συνήθως ὁ ἄνθρωπος γιὰ νὰ δικαιολογήσει τὸν ἑαυτό του ὑποστηρίζει πὼς ἐπειδὴ εἶναι ἁμαρτωλὸς ὁ Χριστὸς καὶ οἱ Ἅγιοι τὸν ἀποφεύγουν, τὸν ἀπαξιώνουν καὶ τελικὰ δὲν ἀσχολοῦνται μὲ αὐτόν. Μὲ τὴ χάρη τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ὑπομονή του θὰ διαπιστώσει τελικὰ πὼς στὴν Ἐκκλησία ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἴμαστε οἱ μετανοοῦντες ἁμαρτωλοὶ ποὺ ἀδιάκοπα ζητᾶμε τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου. Στὸ λειτουργικὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας ἐπιτελεῖται μιὰ μυστικὴ διεργασία στὴν ὑπαρξή τοῦ κάθε ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν Κύριο, ποὺ μεταμορφώνει τὴ σκληροκαρδιά τοῦ ἐγωισμοῦ (= ἁμαρτία) σὲ μιὰ εὐαίσθητη καρδιά ποὺ εἶναι ἔτοιμη νὰ γεμίζει τὴν ὑπαρξή της μὲ τὴν παρουσία τῆς Χάριτος τοῦ Χριστοῦ. Ὀλόκληρη ἡ θεία Λειτουργία εἶναι μιὰ σπουδαία προετοιμασία τοῦ ἀνθρώπου γιὰ νὰ αἰσθανθεῖ ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ τὴν ἁμαρτία του καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ ἀνακαλύψει τὸ πόσο ὁ Χριστὸς ἀγαπάει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἰδιαίτερα –το-νίζου-ν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας– τοὺς πληγωμένους ἀπὸ τὴν ἁμαρτία.

2. Ἡ Θεία Εὐχαριστία καὶ ἡ προσφορὰ

Στὸ μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας προσφέρεται τὸ πλήρωμα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἐκφράζει τὴν ὀλοκληρωμένη ἐν Χριστῷ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου, ὅπως ἐπίσης καὶ τὴν πραγμάτωση τοῦ ὑψίστου προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι «ἡ κατὰ χάριν» μετοχή τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἄκτιστη καὶ ἄφθαρτη ζωὴ τῆς ἀγάπης τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Ἡ πληρότητα ἐδῶ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ παραδίδεται στὸν Μυστικὸ Δεῖπνο, ποὺ εἶναι μιὰ ἐσχατολογικὴ πραγματικότητα. Αὐτὸ σημαίνει πὼς ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ὀλοκληρωθεῖ ἀπὸ τὸν Χριστὸ ὀριστικά, ἀποφασιστικά, τελικὰ καὶ ὡς ἐσχατὴ κατίσχυση τῆς ἀγάπης του ἔναντι τοῦ μίσους καὶ τῆς κακίας τῆς ἁμαρτίας. Ὁ ἄνθρωπος καλεῖται ἀπὸ τὸν Χριστὸ στὴν Ἐκκλησία γιὰ νὰ ἐγκαινιάσει τὴ σωτηρία του, δηλαδὴ νὰ τὴν οἰκειοποιηθεῖ καὶ μάλιστα μὲ καθολικὸ καὶ ἀνακεφαλαιωτικὸ τρόπο.

Ἡ καθολικότητα τῆς σωτηρίας ἀπευθύνεται καὶ ἀγκαλιάζει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὄχι μόνο ἐκείνους ποὺ θὰ τὴν ἀποδεχθοῦν. Ὁ Χριστὸς εἶναι ἐνωμένος μὲ ὀλόκληρη τὴν ἀνθρώπινη φύση, ἀλλὰ αὐτὴ τὴν κοινωνία τῆς ἀγάπης Του δὲν τὴν ἐπιβάλλει στοὺς ἀνθρώπους. Μπορεῖ νὰ ὑπάρξουν καὶ ἄνθρωποι ποὺ θὰ ἀμφισβητήσουν ἢ καὶ θὰ παραμερίσουν τὴν προσφερόμενη σωτηρία τους. Αὐτὸ θὰ σημαίνει πὼς ὁ Χριστὸς ἀποσύρει τὴν ἀγάπη Του ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ ἄνθρωπος ὅμως τῆς Ἐκκλησίας αἰσθάνεται τὴν ἐν Χριστῷ ἐνότητα καὶ κοινωνία μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους χωρὶς νὰ ἐξετάσει ἂν αὐτοὶ τὴν ἀποδέχονται ἢ καὶ τὴν ἀπορρίπτουν.

Αὐτὸ τὸ γεγονὸς εἶναι μιὰ πραγματικότητα τοῦ μέλλοντος, τοῦ ἐσχατοῦ χρόνου. Εἶναι ἡ ὀλοκληρωμένη Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ποὺ ὅμως ὁ ἄνθρωπος περιμένει τὴν ἔλευσή της σὲ μέλλοντα χρόνο. Αὐτὸ ὀφείλεται στὶς ποικίλες ἀλλοιώσεις καὶ μεταπτώσεις τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἁμαρτίας, γι' αὐτὸ καὶ ὁ Χριστὸς – ὅπως καὶ τονίζουμε– πάντα ἐνισχύει καὶ «ἐργάζεται μετὰ τοῦ Πατρὸς Του» στὴν καρδιά τοῦ κάθε ἀνθρώπου. Θέλει μὲ τὴν ἀγάπη Του νὰ βοηθήσει τὸν ἄνθρωπο, ὥστε νὰ λειτουργή-

σει μέσα του σωστά και εϋστοχα ή ελευθερία του (= αϋτεξούσιο). Ἔτσι μ' ἓνα τρόπο μυστικό και μυστηριακό νὰ φθάσει στοῦ σημείο και νὰ ἀποδεχθεῖ διὰ τῆς μετανοίας και τῆς συντριβῆς τὴν ἀποδοχὴ τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ. Τὸ Εὐαγγέλιο εἶναι πλημμυρισμένο ἀπὸ τέτοιες περιπτώσεις, ὥστε ἡ σωτηρία τῶν πρώην ἀμαρτωλῶν ἀνθρώπων νὰ γεμίζει τὴν ὑπαρξή μας μετὰ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μας.

Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι μὲν παρούσα στὸν Χριστὸ και προσφέρεται, ἀλλὰ ἡ ἀποδοχὴ τῆς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους θὰ γίνεῖ στοὺς ἔσχατους χρόνους. Μέχρι ὅμως τότε ὁ Κύριος μᾶς παραδίδει τὴ Θεία Εὐχαριστία ὡς μία πρόγευση και προ-δωρεὰ τῆς μελλοντικῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Μᾶς καλεῖ νὰ τελοῦμε τὴ θεία Εὐχαριστία τῆς Ἐκκλησίας γιὰ νὰ Τὸν θυμόμαστε ὄχι τόσο μετὰ βία τὰ παρελθόντα γεγονότα τῆς ζωῆς Του, ἀλλὰ γιὰ τὰ μελλοντικά και ἐρχόμενα γεγονότα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. «Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ἕως ὅτου πληρωθῆ ἔν τῃ Βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ» (Λουκ. 22, 16-18). «Κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν καθὼς διέθετό μοι ὁ Πατήρ μου βασιλείαν, ἵνα ἐσθίητε και πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου» (Λουκ. 22, 29-30).

Μέχρις ὅτου ὅμως ὀλοκληρωθεῖ (= πληρωθεῖ) ἀπὸ τὴν πλευρά τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἔσχατολογικὸς χαρακτήρας τῆς θείας Εὐχαριστίας και ἐπομένως τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὁ ἄνθρωπος θὰ καλεῖται ἀπὸ τὸν Χριστὸ νὰ γίνεῖται μέτοχος στὴν εὐχαριστιακὴ ζωὴ Του και τὴν κοινωνία τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐκπρόσωπος ὄλων τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὸ ἀπαιτεῖ ὁ προσωπικὸς χαρακτήρας τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας, ποὺ εἶναι ὁ ἀντίποδος τῆς ἀτομικῆς ἀντιλήψεως. Ὁ ἄνθρωπος σώζεται ἀπὸ τὸν Χριστὸ προσωπικά και ὄχι ἀτομικά. Προσωπικά θὰ πεῖ: ὁ Χριστὸς μετὰ τὴν προσφερόμενη θεανθρώπινη και ἀναστημένη ζωὴ Του ἀγκαλιάζει ὄλους τοὺς ἀνθρώπους. Σ' αὐτὴ τὴν καθολικότητα τῆς σωτηρίας μετέχει και ὁ πιστὸς ἄνθρωπος τῆς Ἐκκλησίας μέσα ἀπὸ τὴν προσωπικὴ του ὑπαρξή.

Ἄλλωστε οἱ μετέχοντες στὴ Θεία Λειτουργία «εἰκονίζουσι τὰ Χερουβίμ» και ὀλόκληρο τὸν ἀγγελικὸ κόσμο. Γι' αὐτὸ και ψάλλουμε «μετὰ τούτων τῶν μακαρίων δυνάμεων» τὸν Τρισάγιο ὕμνον τους. Ἔτσι ἐκπροσωποῦμε στὴν Ἐκκλησία και τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους και μάλιστα ὄλους ἐκείνους ποὺ ἀπουσιάζουσι ἢ δὲν θέλουσι νὰ συμμετέχουσι ἢ και ἀπορρίπτουσι τὴν πρόσκληση τοῦ Κυρίου. Καὶ αὐτὴ ἡ συμπεριφορὰ δὲν ἔχει μονιμοποιηθεῖ, ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος πορεύεται μέσα ἀπὸ τὶς ἀλλοιώσεις και μεταπτώσεις τῆς ὑπάρξεώς του (= θετικὲς ἢ ἀρνητικὲς). Ἡ διαμνημόνευση τῶν ὀνομάτων (= ζώντων ἢ τεθνεώτων) ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς, ἀλλὰ και ἀπὸ τοὺς πιστοὺς σημαίνει πὼς καθιστοῦμε τοὺς ἀπόντες ὡς παρόντες και τοὺς κοιμηθέντας ὡς «αἰεὶ ζῶντας». Καὶ ναὶ μὲν οἱ ἄνθρωποι λόγω τῶν μεταπτώσεων τῆς ἀμαρτίας ἀποφεύγουσι ἢ ἀναβάλλουσι τὴν ἀποδοχὴ τῆς κλήσεως τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς μᾶς θυμᾶται ὄλους ἀνεξαιρέτως στὴν αἰώνια μνήμη Του. Ὅσοι μετέχουσι στὴ Σύναξη και τὴν Εὐχαριστία τῆς Ἐκκλησίας αἰσθάνονται χρεωμένοι ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Κυρίου νὰ ἐνθυμοῦνται ὄλους τοὺς «δι' εὐλόγους αἰτίας ἀπολειφθέντας πατέρας και ἀδελφοὺς αὐτῶν».

Ἡ ἐκ μέρους μας ἀποδοχὴ αὐτῆς τῆς ἀληθείας δείχνει πὼς ἀκολουθοῦμε μὲ τὴ θέλησή μας τὸ ὑπόδειγμα τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ κατὰ τὴ Θεία Λειτουργία προσεύχεται μπροστὰ στὸ Θυσιαστήριο διὰ τοῦ Μ.Βασιλείου: «Τοὺς ὀλιγοψύχους παραμύθησε· τοὺς ἐσκορπισμένους ἐπισυνάγαγε· τοὺς πεπλανημένους ἐπανάγαγε (= νὰ τοὺς φέρεις καὶ πάλι στὴν προίμνη Σου) καὶ σύναψον τῇ ἀγία σου καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ. Τοὺς ὀγλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐλευθέρωσον... αἰχμαλώτους ρῦσαι ... καὶ πάση θλίψει καὶ ἀνάγκῃ καὶ περιστάσει (= κίνδυνος σωτηρίας) ὄντων μνημόνευσον ὁ Θεός... τῶν μισούντων καὶ ἀγαπώντων ἡμᾶς καὶ ἐπὶ πάντας ἔκχεον τὸ πλούσιόν σου ἔλεος πᾶσι παρέχων τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα. Καὶ ὧν ἡμεῖς (= καὶ ὅσους ἐμεῖς) οὐκ ἐμνημονεύσαμεν δι' ἄγνοιαν ἢ λήθην ἢ πλῆθος ὀνομάτων, αὐτὸς μνημόνευσον, ὁ Θεὸς ὁ εἰδὼς ἐκάστου τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν προσηγορίαν (= τὸ ὄνομα), ὁ εἰδὼς ἕκαστον ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ» (Εὐχὴ Μ. Βασιλείου μετὰ τὴν καθαγίασιν τῶν Τιμίων Δώρων).

Σ' ἓνα τέτοιο μυστηριακὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας ὁ ἄνθρωπος γίνεται εὐαίσθητος καὶ προγεύεται ἀπὸ τώρα «τὴν ἡτοιμασμένην ἡμῖν Βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου» (Ματθ. 25,34). Ἡ καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ πορεύεται στὴν ἐσχατολογικὴ προοπτικὴ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ πλημμυρίζει ἀπὸ ἀγάπη καὶ ἔλεος. Ἀγκαλιάζει μὲ τὴν ἀγάπη τοῦ Κυρίου «ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῶα... Κάθε ὥρα εὔχεται μὲ δάκρυα γιὰ τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἀληθείας, γι' αὐτοὺς ποὺ τὸν βλάπτουν, ὥστε νὰ φυλαχθοῦν καὶ νὰ συγχωρεθοῦν ἀπὸ τὸ Θεό. Ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπη ἡ καρδιὰ του λειτουργεῖ ἀδιάκοπα καὶ παρόμοια μὲ τὸ Θεό» (Ἰσαὰκ Σῦρος).

TINA ME ΛΕΓΟΥΣΙΝ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΙΝΑΙ;

7. Ποιό είναι τὸ ἀφετηριακὸ σημεῖο στὸ κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ;

Πρεσβ. Κωνσταντίνου Παπαθανασίου, Δρος Θ.
Ἐφημ. Ἰ.Ν. Κοιμ. Θεοτόκου Π. Φαλήρου, Ἰ.Μ. Ν. Σμύρνης

ΕΙΝΑΙ ΓΝΩΣΤΟ ὅτι τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος καὶ τῆς εὐαγγελικῆς παραδόσεως προηγείται τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ, ποῦ συνδέεται ἄμεσα μὲ τὴν παράδοση τῆς Π.Δ., ἀφοῦ ὁ ἴδιος συχνὰ ἀναφερόταν σὲ ἱστορικὰ γεγονότα ἢ προφητικὲς παλαιοδιαθητικὲς μαρτυρίες. Ἀλλὰ τὸ ἀκλόνητο θεμέλιο τῆς σκέψης καὶ τοῦ κηρύγματός του εἶναι ἡ μοναδικότητα τοῦ ἐνὸς Θεοῦ. Ἦδη τὰ κείμενα τῆς Π.Δ. διαπερνᾷ ἡ παραδοχὴ καὶ ἡ ὁμολογία τοῦ Γιαχβὲ ὡς τοῦ ἐνὸς καὶ μοναδικοῦ Θεοῦ, πεποίθηση ποῦ ἐξελίσσεται σὲ βασικὴ θεολογικὴ ἔννοια (Δτ. 6,4· Ἐξ. 34,13· Ὡσ. 13,4). Αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐκδηλώνει τὴ μοναδικότητά του μὲ τὴν ὀλοκληρωτικὴ καὶ ἀποκλειστικὴ εὐθύνη του γιὰ τὴ δημιουργία, τὴν ἱστορία καὶ τὴ σωτηρία. «Ἐγὼ εἶμαι ὁ Κύριος· δὲν εἶναι ἄλλος κανεὶς ἐκτὸς ἀπὸ μένα, δὲν ὑπάρχει ἄλλος Θεός» (Ἡσ. 45,5).

Ἡ μοναδικότητα τοῦ Θεοῦ ἐμφανίζεται ξεκάθαρα στὴν παράδοση τοῦ Ἰησοῦ σὲ τέσσερα κυρίως σημεῖα: στὴ θεραπεία τοῦ παραλύτου στὴν Καπερναοῦμ (Μκ. 2,1-12), στὸ ἐρώτημα γιὰ τὴ σπουδαιότερη ἐντολὴ (12,28-34), στὴν περικοπὴ γιὰ τὸν πλούσιο νεαρό (10,17-27) καὶ στὸ ἐδάφιο Μτ. 23,9, ὅπου ὁ Ἰησοῦς λέει: «Καὶ πατέρα σας μὴν ὀνομάσετε κανέναν στὴ γῆ, γιατί ἕνας εἶναι ὁ Πατέρας σας: ὁ οὐράνιος». Στὴν πρώτη ἀναφορά, ἂν καὶ οἱ ἐρευνητὲς διαβλέπουν

μὴ διατύπωση τῆς Ἐκκλησίας πρὶν ἀπὸ τὸ κατὰ Μᾶρκον, οὐσιαστικὰ ὅμως καὶ ὀρθῶς διαφυλάσσεται ἡ ἀξίωση τοῦ Ἰησοῦ νὰ συγχωρεῖ ἁμαρτίες (γεγονὸς ποῦ οἱ γραμματεῖς τὸ θεωροῦν βλασφημία κατὰ τοῦ Θεοῦ). Ὁ Ἰησοῦς φαίνεται ὅτι λαμβάνει τὴ θέση ποῦ ἀποδίδεται ἀποκλειστικὰ στὸν Θεό, θέση ποῦ ὁ ἴδιος κατέχει ὡς Θεός, καὶ ἐνεργεῖ στὴ βάση τῆς μοναδικῆς του Θεο-συνειδησίας. Ἡ μεγάλη σπουδαιότητα τῆς μοναδικότη-
τας τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ βρίσκεται σὲ κείμενα ποῦ δὲν ἀναφέρονται ρητῶς στὸν «ἕνα Θεό»: λ.χ. στὴν Κυριακὴ προσευχὴ εἶναι ἐμφανὲς ὅτι τὸ «ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου» (Λκ. 11,2) σκοπεύει ἀπόλυτα στὴν ἀποδοχὴ τοῦ Θεοῦ ὡς τοῦ μόνο Θεοῦ, καὶ ὁ ἐρχομὸς τῆς βασιλείας του ἀποβλέπει στὴν καθολικὴ καθιέρωση-πράξη τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ.

Συνεπῶς, ἡ μοναδικότητα τοῦ ἐνὸς Θεοῦ συνιστᾷ τὸ ἀφετηριακὸ σημεῖο στὸ κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ. Μὲ τὴν ὑπόσχεση καὶ τὴν ἀναγγελία τῆς ἐρχόμενης βασιλείας τοῦ Θεοῦ (Μκ. 1,15), ὁ Ἰησοῦς διακηρύσσει τὴν ἐσχατολογικὴ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ ὡς τοῦ ἐνὸς καὶ μοναδικοῦ Θεοῦ (oneness and uniqueness). Καὶ στὸ κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ, ἡ ἔννοια καὶ ἡ πραγματικότητα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ θὰ ἀναπαύεται πλέον στὴ σκέψη αὐτῆ τῆς μοναδικότητος τοῦ Θεοῦ.

Τὰ βασικὰ ἐφόδια τῆς Κατήχησης

Ἄλεξάνδρου Καριώτογλου

ΚΑΝΟΝΙΚΑ θὰ ἦταν περιττὸ νὰ ἀναφέρομε τὸ πόσο ἀναγκαῖο εἶναι γιὰ τὸν ἐργάτη τοῦ Εὐαγγελίου νὰ μελετᾷ τὴν Ἁγία Γραφή. Ὅμως στὶς μέρες μας συμβαίνει καὶ αὐτό. Εἴμαστε ὁ λαὸς ποὺ λιγότερο σκύβουμε καὶ συμβουλευόμαστε τὸ Λόγο τοῦ Θεοῦ κι αὐτὸ γιὰ διαφοροὺς λόγους: πολλοὶ πιστεύουν ὅτι εἶναι ἀρκετὸ τὸ ὅτι ἀκούγεται στὶς λατρευτικὲς συνάξεις ὁ λόγος τῶν Γραφῶν, ἄλλοι συνδυάζουν λαθεμένα τὴ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς μὲ προτεσταντικὲς πρακτικὲς, μερικοὶ θεωροῦν, ὅτι, ἐπειδὴ ἡ ἐρμηνεία τῶν Γραφῶν δὲν εἶναι εὐκόλη, πρέπει νὰ ἀφεθοῦν στὴν ἐξήγησή τους ἀπὸ τοὺς ἱεροκλήρυκες. Αὐτὰ ὅλα εἶναι ἀπλῶς προφάσεις. Εἶναι σαφὲς ὅτι ἡ ἐρμηνεία τῶν Γραφῶν δὲν εἶναι ἔργο τοῦ καθενός, ὡστόσο ἡ μελέτη τους εἶναι ὑποχρέωση ὅλων, ἐπειδὴ ὁ λόγος τῆς Βίβλου στηρίζει καὶ γίνεται ὁδηγὸς στὴν πνευματικὴ ζωὴ. Ἐνας κληρικὸς δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ μὴν ἐφοδιάζεται ψυχικὰ καὶ νὰ μὴν «ἀνανεώνει τὶς μπαταρίες του» πνευματικὰ. Ἐπειτα, τὸ κατηχητικὸ ἔργο μιᾶς ἐνορίας εἶναι ἀνάγκη νὰ στηρίζεται στὶς ἐπιταγὰς τοῦ Εὐαγγελίου. Ἄς σκεφτοῦμε πόσες περιχοπὲς ὑπὸ τὴν μορφή μικρῶν φράσεων βρίσκονται ἀκόμα σήμερα σὲ χρῆση ἀπὸ τὸν λαὸ μας καὶ δίνουν μηνύματα, μὲ βάση τὰ ὁποῖα πορεύεται ὁ κόσμος καθημερινά. «Ἄδηλα καὶ κρύφια», «Ὁν ἀγαπᾷ

Κύριος παιδεύει», «Ἄντι πινακίου φακῆς», «Γῆς Μαδιάμ», «Γενεαὶ δεκατέσσαρες», «Γρηγορεῖτε», «Δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε», «Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς», «Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι», «Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε» καὶ μύρια ὅσα ἀκόμα¹. Σήμερα πολλοὶ διαφημιστὲς χρησιμοποιοῦν, ὄχι πάντοτε μὲ ἐπιτυχία, τέτοιες φράσεις γιὰ τὴ διαφήμιση προϊόντων καὶ αὐτὸ δείχνει τὸ δυναμισμό καὶ τὴ διαχρονικότητα τῶν ἱερῶν κειμένων, καθὼς καὶ τὴ δυνατότητα ποὺ ἔχουν νὰ διαμορφώσουν τρόπο ζωῆς. Ὁ ἱερέας καὶ οἱ συνεργάτες του δὲν ἔχουν καθῆκον νὰ διαμορφώσουν τρόπους ζωῆς, ἀλλὰ νὰ βοηθήσουν νὰ μεταμορφώσουν οἱ ἄνθρωποι τὸν τρόπο τῆς ζωῆς τους. Ἄναφέρει ὁ ἀββᾶς Κασσιανὸς ὅτι ἄκουσε τὸν ἀββᾶ Μωυσῆ νὰ λέει: «γι' αὐτὸ διαβάζουμε καὶ μελετᾶμε συνεχῶς τὶς Ἁγίες Γραφές, ὥστε νὰ ἔχουμε τὴν εὐκαιρία νὰ ἀναμοχλεύουμε μέσα μας τὰ πνευματικὰ πράγματα»².

Πέρα ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ Εὐαγγελίου καὶ γιὰ τὴν καλύτερη κατανόησή του εἶναι ἀναγκαῖα ἡ προσφυγὴ στὰ κείμενα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Πρέπει νὰ ξέρουμε ὅτι οἱ Πατέρες δὲν ἔγραψαν μὲ σκοπὸ νὰ προσφέρουν ἓνα ὠραῖο κείμενο ἢ ἀπὸ χόμπυ, ἀλλὰ κυρίως γιὰ νὰ ρίξουν περισσότερο φῶς στὸ νόημα τῶν

γραφῶν καὶ νὰ στηρίζουν τοὺς πιστοὺς. Ὅποιο εἶδος τοῦ λόγου καὶ νὰ μετῆλθαν τὸ ἔπραξαν στὴν προσπάθειά τους νὰ κατανοήσουν καλύτερα τὶς Γραφές καὶ νὰ στηριχθοῦν στὴν ἐλπίδα ποὺ ἐκπέμπει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ τὰ κείμενα τῶν Πατέρων ἔχουν ἀξία διαχρονικὴ καὶ σὲ πολλὰ σημεῖα φέρουν στοιχεῖα θεοπνευστίας. Ἐκτὸς τῶν κειμένων τῶν Πατέρων ἀπουσιάζει ἡ διδασκατικὴ αὐθεντία, ὅπως αὐτὴ κατανοεῖται μὲ τὰ κριτήρια τοῦ «κόσμου τούτου». Εἶναι αὐτὸ ποὺ χρειάζεται νὰ ἔχει ὁ σύγχρονος κληρικὸς καὶ κάθε κατηχητής, ὅπως θὰ δοῦμε πιὸ κάτω.

Ἐνας ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου παράλληλα χρειάζεται νὰ ἔχει ὑπόψη του καὶ ἄλλα βοηθήματα γιὰ τὴν ἐργασία τῆς κατήχησης. Ὑπάρχει σήμερα ἕνας τεράστιος ἀριθμὸς λογοτεχνικῶν κειμένων, τὰ ὁποῖα προσθέτουν σὲ ἕνα πνευματικὸ ἄνθρωπο μιὰ ἐμπειρία πολύτιμη. Καὶ ἂς φανταστοῦμε μόνο κείμενα χριστιανῶν ἢ ἂς μὴ πάει ὁ νοῦς μας στὰ λεγόμενα «χριστιανικὰ βιβλιοπωλεῖα» (τί ὄρος κι αὐτός, Θεέ μου!). Ὑπάρχουν συγγραφεῖς ποὺ δὲν εἶναι χριστιανοὶ κι ὅμως τὰ κείμενά τους ἀποπνέουν ἕνα βαθὺ σεβασμὸ στὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν περιπέτειά του μέσα στὴ ζωὴ κι αὐτὸ ἔχει ἰδιαίτερη σημασία. Δίνουν ἕνα προβληματισμὸ ἀπὸ ἕνα ἄλλο μονοπάτι, ὡστόσο κατατείνουν στὸ νὰ ἐπισημάνουν καὶ νὰ καταδείξουν τὴν ἀνθρώπινη τραγωδία μακριὰ ἀπὸ αἰώνιες ἀλήθειες. Κι ἂν δὲν κάνουν λόγο εὐθέως γιὰ τὸ Θεό, ὅμως ἀναζητοῦν καὶ προσπαθοῦν νὰ ψηλαφήσουν αὐτὸ ποὺ ὁσμίζονται νὰ ὑπάρχει πέρα ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα.

Ἐνα ἄλλο τέτοιου εἴδους βοήθημα εἶναι τὸ καθημερινὸ καὶ περιοδικὸ ἔντυ-

πο. Καὶ πάλι ἂν μέναμε μόνο στὸ «χριστιανικὸ» λεγόμενο ἔντυπο θὰ χρειαζόταν νὰ ἀσκήσουμε αὐστηρὴ κριτικὴ γιὰ τὸ ἂν ὅλα τὰ χριστιανικὰ ἔντυπα μποροῦν νὰ δώσουν τὸ πραγματικὸ στίγμα γιὰ μιὰ πνευματικὴ ζωὴ. Ὑπάρχουν ὅμως ἔντυπα καὶ ἐκτὸς τοῦ χώρου τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα θὰ ἔκρινε κανεὶς ὡς ἰδιαίτερα χρήσιμα γιὰ τὸ κατηχητικὸ ἔργο. Τὸ ἄρθρο μιᾶς ἡμερηίδας ἢ ἐνὸς περιοδικοῦ π.χ. εἶναι πολὺτιμο ἐργαλεῖο καὶ πολλὰ φορὲς χρησιμότερο ἀπὸ πολλὰ εὐσεβοφανῆ κείμενα. Κι αὐτό, ἐπειδὴ δείχνει μὲ ρεαλιστικὸ τρόπο τὴν κατάστασι τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς μακριὰ ἀπὸ ἐξιδανικεύσεις, οἱ ὁποῖες ὠραιοποιοῦν τὴν κατάστασι τοῦ ἀνθρώπινου βίου. Στὸ χριστιανικὸ μεσαίωνα στὴ Δύση, ὑπῆρχε ἡ ἐκκλησιαστικὴ λογοκρισία, ἡ ὁποῖα εἶδαμε τί στοίχισε στὸν πνευματικὸ βίον τῶν ἀνθρώπων: ἀπλὰ δημιούργησε μιὰ τάση ἀπόρριψης κάθε πρότασι τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸν τρόπο ποὺ δίδασκε νὰ ζοῦν οἱ ἄνθρωποι. Ἦταν ἕνας τρόπος ποὺ δὲ σεβόταν τὴν ἐλευθερίαν ἐπιλογῆς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο καὶ εἰσήγαγε μιὰ πρότασι ζωῆς ποὺ τὴν ἐπέβαλε ἡ Ἐκκλησία ἢ οἱ Ἐκκλησίες τῆς Δύσεως, ὅπως τὴν ἤθελαν οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ ποιμένες. Καὶ στὴν ὀρθόδοξον Ἀνατολὴν ὅσες φορὲς ἐμφανίστηκαν κληρικοὶ καὶ θεολόγοι ποὺ θέλησαν νὰ ἐπιβάλουν τρόπο ζωῆς μὲ δικά τους ἔντυπα καὶ μεθόδους ἀπέτυχαν. Οἱ ἀληθινοὶ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς διδάσκουν μὲ τὸ νὰ μὴ διδάσκουν καὶ ποιμαίνουν, μὲ τὸ νὰ σέβονται τὸ θέλημα καὶ τὸ ρόλο τοῦ ὑπεύθυνου Ποιμενάρχου.

Στὴν παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχει καὶ ἡ ἀποψη ὅτι καὶ ἀπὸ τὰ ἀντίθετα μπορεῖ κανεὶς νὰ διδαχθεῖ καὶ νὰ

φθάσει στην κατάνυξη και έπομένως στη μετάνοια. Δέν πρέπει δηλαδή ένας κληρικός ή κατηχητής νά φοβᾶται μή παραστρατήσουν τὰ παιδιὰ ἢ οἱ πιστοὶ ἢ οἱ κατηχούμενοι ἂν τοὺς προτείνουμε νά δοῦν ἓνα μή «χριστιανικό» κείμενο, ἀρκεῖ αὐτὸ νά γίνει μὲ διάκριση καὶ γνώμη τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν καὶ ἀναζητήσεών του.

Ἐάν π.χ. διάβαζε κανεὶς τὸ κείμενο τοῦ ἀντίθετου μὲ τὴ χριστιανικὴ διδασκαλία φιλοσόφου Πορφυρίου «Κατὰ τῶν Χρι-

στιανῶν» θὰ διαπίστωνε τὴν ἄγνοια ποὺ ἔχουν πολλοὶ ποὺ δέν ζοῦν στὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας καὶ θὰ γεννιόταν μέσα του ὄχι μίσος ἀλλὰ συμπάθεια καὶ ἀγάπη γιὰ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς καὶ τοῦτο θὰ ἦταν θετικό. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἅγιος Σιλουανὸς ἔλεγε ὅτι ἡ σωτηρία μας βρίσκεται στὸν ἀδελφὸ μας καὶ ἡ ἀγάπη μας τελειοποιεῖται στὸν ἐχθρὸ μας. Μόνο τότε «Χριστοποιούμεθα ἐγγυημένα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ», κάτι ποὺ ἀποτελεῖ καὶ τὸ βασικὸ στόχο τῆς κατήχησης.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. σχετικὰ τὸ ἐνδιαφέρον βιβλίο τῆς Ἰωάννας Ζαφεῖρη, *Ρήσεις, Γνωμικά, Φράσεις ἀπὸ τὶς Γραφές*, ἐκδ. Σμίλη, Ἀθήνα 1995.
2. Ἀββᾶ Κασσιανοῦ, *Συνομιλίες μὲ τοὺς πατέρες τῆς ἐρήμου*, τ. Α', ἐκδ. Ἐτοιμασία, Καρέας 2004, σ. 143.

Τὸ Βάπτισμα: ποιμαντικά καὶ λειτουργικά προβλήματα σήμερα (δ')

Πρωτ. Παύλου Κουμαριανοῦ, Δρος Θ.,
Ἐφημ. Ἱ.Ν. Ἁγίου Νικολάου Ρηγίλλης, Ἱ. Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν

ΤΑ ΣΥΧΝΟΤΕΡΑ ΑΠΑΝΤΩΜΕΝΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΗΜΕΡΑ

δ. Μία ιδιαίτερη κατηγορία
προβλημάτων: τὸ Βάπτισμα
τῶν ἐνηλίκων σήμερα.

1. Ἡ ἐκκοσμίκευση
ὡς ποιμαντικὸ πρόβλημα
τοῦ Βαπτίσματος ἐνηλίκων.

Αὐτὸ ποὺ ἦταν κανόνας στὴν ἀρχαία Ἐκκλησία, δηλαδή τὸ Βάπτισμα ἐνηλίκων, ἀφοῦ πρῶτα μετατράπηκε σὲ σπάνια ἐξαίρεση, τὰ τελευταῖα χρόνια ἐπανέρχεται, ὄχι βέβαια σὰν γενικὸς κανόνας, ἀλλὰ σὰν μία συχνότερα ἀπαντώμενη ἐξαίρεση. Διάφορες ἱστορικὲς συνθήκες τοῦ παρόντος ἀπέβαλαν αὐτὸ τὸ φαινόμενο. Μέχρι πρὶν ἀπὸ δύο δεκαετίες Βάπτισμα ἐνηλίκων ἐφαρμοζόταν μόνο στὶς χῶρες τῆς διασπορᾶς καὶ στὶς χῶρες τῆς ἱεραποστολῆς. Τὰ τελευταῖα χρόνια ὅμως παρατηρεῖται καὶ στὴν Ἑλλάδα καὶ σὲ ἄλλες ὀρθόδοξες χῶρες τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης λόγω τῆς ἀλλαγῆς καθεστώτων στὶς χῶρες αὐτὲς καὶ λόγω τοῦ μεταναστευτικοῦ κινήματος πρὸς τὴν χώρα μας. Ὅμως, κάποιες φορές, μιὰ ἄλλη μορφή ἐκκοσμικεύσεως παρατηρεῖται δυστυχῶς στὸ Βάπτισμα τῶν ἐνηλίκων.

Πολλὲς φορές τὰ κίνητρα τῆς προσέλευσης ἐνηλίκων στὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος στὶς περιπτώσεις ποὺ ἀναφέραμε δὲν εἶναι ξεκάθαρα. Ἐκ μέρους τῶν μεταναστῶν παρατηρεῖται ἡ ὑστερόβουλη προσέλευση μὲ στόχο ὄχι τόσο τὴν ἔνταξη στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας ὅσο τὴν ἔνταξη στὴν ἐλληνικὴ κοινωνία. Εἶναι αὐτονόητο τὸ τί εἶδους προβλήματα προκαλεῖ μιὰ τέτοια ἔνταξη στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας! Γι' αὐτὸ θὰ ἦταν εὐχῆς ἔργο ἡ ἐπιθυμητὴ ἔνταξη τῶν μεταναστῶν στὴν ἐλληνικὴ κοινωνία νὰ προσφερθεῖ μὲ ἄλλους τρόπους ἀπὸ τὸ ἐλληνικὸ κράτος καὶ ἡ Ἐκκλησία νὰ περιθάλψει καὶ νὰ ἀγκαλιάσει τοὺς μετανάστες μὲ σεβασμὸ πρὸς τὸ ὅποιο θρησκευμά τους καὶ τὶς ὅποιες πολιτιστικὲς ἰδιαιτερότητές τους, ἔτσι ὥστε νὰ μὴν αἰσθάνονται πιεσμένοι πρὸς μιὰ μὴ ξεκάθαρη καὶ βαθειὰ ἠθελημένη ἀλλαγὴ θρησκευματος γιὰ νὰ ἐπιβιώσουν στὴν ξενιτειά. Εἰδικὰ ἡ Ἐκκλησία, σὰν τὸν καλὸ Σαμαρείτη, πρέπει νὰ ἀγκαλιάζει ἀφοβα τὸν ξένο καὶ νὰ τὸν φροντίζει μέχρι νὰ σταθεῖ στὰ πόδια του, καὶ σὰν τὸν καλὸ πατέρα τοῦ ἀσώτου υἱοῦ πρέπει νὰ τὸν δέχεται ἀπροϋπόθετα, ὅπως εἶναι, χωρὶς νὰ θέλει ντὲ καὶ καλὰ νὰ τὸν ἀλλάξει! Ἡ πραγματικὴ ἀνιδιοτελὴς ἀγάπη τῆς Ἐκκλησίας θὰ ἦταν π.χ. νὰ

βοηθήσει τὸν μουσουλμάνο μετανάστη νὰ γίνεи πιὸ καλὸς μουσουλμάνος, νὰ ζήσει καλὰ καὶ ἄνετα στὴν Ἑλλάδα, νὰ τοῦ συμπαρασταθεῖ στὶς δυσκολίες του, καὶ μόνο ἂν ἐκεῖνος τὸ θελήσει καὶ τὸ ζητήσει νὰ γίνεи χριστιανός!

Στὴ διασπορά, ἐπίσης, παρατηρεῖται τὸ φαινόμενο πολλοὶ ἐνήλικες νὰ βαπτίζονται ἐν ὄψει γάμου μὲ ὀρθόδοξο. Τὸ ὅτι στὶς περιπτώσεις αὐτὲς τὰ ποιμαντικὰ προβλήματα εἶναι πολλὰ καὶ διάφορα, εἶναι περιττὸ νὰ τὸ ποῦμε. Ἐάν κάποιος ποῦ βαπτίσθηκε σὲ νηπιακὴ ἡλικία, δὲν ὑπάρξει συνεπῆς πρὸς τὸ βάπτισμά του σὲ ὠριμὴ ἡλικία, ἔχει τὴν δικαιολογία ὅτι βαπτίσθηκε σὲ βρεφικὴ ἡλικία παρὰ τὴν θέλησή του. Στὶς περιπτώσεις ὅμως τοῦ βαπτίσματος ἐνηλίκου, ἐπειδὴ τὸ ἀπαιτεῖ ἡ οἰκογένεια τοῦ μέλλοντος ἢ τῆς μελλούσης συζύγου, ὅπως συχνὰ γίνεται στὴ διασπορά, τότε πρόκειται περὶ προμελετημένου ἐγκλήματος: ἐνσυνειδήτως ὁ ὑποψήφιος γιὰ τὸ Βάπτισμα προσέρχεται ὄχι γιὰ νὰ ἐνταχθεῖ στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ γιὰ ἄλλους «κοσμικοὺς» λόγους! Ἐς σημειωθεῖ ἐδῶ ὅτι ἀπὸ προσωπική μας ἐμπειρία διαπιστώσαμε ὅτι αὐτὴ ἡ ὑστεροβουλία, ἢ ἔλλειψη πίστεως καὶ σοβαρότητος, προκαλεῖ ὄχι μόνο μετὰ τὴν τελετὴ ἀδιαφορία, ἀλλὰ πολλὲς φορὲς καὶ κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ Βαπτίσματος ἢ συμπεριφορὰ τοῦ βαπτιζομένου προκαλεῖ γελοιοποίηση τῆς τελετῆς. Ἡ εἰκόνα τῆς Βαπτίσεως ἐνηλίκου ἐν ὄψει γάμου στὴν ὀρθόδοξο ἐκκλησία ποῦ διακωμωδεῖται στὸ κινηματογραφικὸ ἔργο «Γάμος ἀλλὰ ἑλληνικά» εἶναι, δυστυχῶς, πολλὲς φορὲς ἀκριβῆς ἀντανάκλαση τῆς πραγματικότητος στὴ διασπορά.

Μιὰ τέτοιου εἴδους Βάπτισμα βέβαια δὲν δημιουργεῖ οὔτε θεμελιώνει μιὰ πραγματικὴ σχέση τοῦ νεοφώτιστου μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα. Ὁ νεοφώτιστος ἐξαφανίζεται κυριολεκτικὰ μετὰ τὴν Βάπτισμα. Καμμιά φορὰ κιόλας δὲν προσέρχεται νὰ μεταλάβει οὔτε μιὰ φορὰ. Σύμφωνα μὲ ὅσα εἶπαμε ἀνωτέρω περὶ συνδέσεως τοῦ Βαπτίσματος μὲ τὴν Εὐχαριστία, ἢ μὴ προσέλευση τοῦ πιστοῦ στὴν Θεῖα Κοινωνία μετὰ τὴν Βάπτισμά του, ἔχει σάν ἀποτέλεσμα αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ μυστήριο τῆς χριστιανικῆς μυσσεως - ποῦ περιλαμβάνει τρία στάδια Βάπτισμα, Χρίσμα, Εὐχαριστία, νὰ μένει ἡμιτελές - ἐφ' ὅσον δὲν καταλήγει στὸ τελευταῖο καὶ σπουδαιότερο στάδιο ποῦ εἶναι ἡ Εὐχαριστία!

Ἐπ' αὐτὰ τὰ συμπτώματα καὶ μόνο μπορεῖ κανεὶς νὰ καταλάβει τὴ σημασία τῆς μακρόχρονης κατηχήσεως, καὶ τῆς ἐξετάσεως τῶν προθέσεων τῶν προσερχομένων στὸ Βάπτισμα ποῦ παρατηροῦμε στὶς πηγὲς τοῦ 4^{ου} καὶ τοῦ 5^{ου} αἰώνα.

2. Τὸ Βάπτισμα ἐτεροδόξων.

Ἐνα ἄλλο πρόβλημα ποῦ συνδέεται μὲ τὸ Βάπτισμα ἐνηλίκων ποῦ προσέρχονται ἀπὸ ἄλλες ἐκκλησίες ἢ δόγματα, καὶ τὸ ὅποιο δὲν εἶναι μόνο ποιμαντικὸ ἀλλὰ καὶ θεολογικὸ καὶ ἐκκλησιολογικὸ, εἶναι τὸ ἐξῆς: Ἐπικρατεῖ γενικῶς μιὰ σύγχυση ὡς πρὸς τὴν διάκριση περιπτώσεων κατὰ τὶς ὁποῖες ὁ προσερχόμενος στὴν Ὄρθοδοξία πρέπει νὰ γίνεи δεκτὸς διὰ Βαπτίσματος, ἢ δι' ἰμόνου τοῦ Χρίσματος, ἢ ἀπλῶς διὰ ὑπογραφῆς λιβέλλου. Ἡ σύγχυση αὐτὴ ἔχει νὰ κάνεи μὲ ἓνα σύνολο προβλημάτων, ὄχι μόνο ποιμαντικῶν, ἀλλὰ καὶ δογματικῶν καὶ

ἐκκλησιολογικῶν καὶ λειτουργικῶν.

Ἡ σύγχυση αὐτὴ στὴν πράξη θέτει πρῶτα ἀπὸ ὅλα ἓνα ὀξύτατο πρόβλημα Ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας. Πολλὲς φορὲς ἢ μὴ ἀκολούθησε κοινῆς τακτικῆς ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἱερεῖς δὲν ὀφείλεται σὲ ἄγνοια συνοδικῶν ἀποφάσεων, ἀλλὰ σὲ ἠθελημένη ἄρνηση συμμορφώσεως πρὸς αὐτὲς τὶς ἀποφάσεις. Ἡ ἀσυνέπεια αὐτὴ ὀφείλεται στὴν προσωπικὴ ἀντίληψη κάποιου ἱερέως σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία δὲν θεωρεῖται ἀρκετὸ τὸ Χρίσμα ἀλλὰ ἀπαιτεῖται πλήρης τέλεση τοῦ Βαπτίσματος. Τότε ὅμως τὸ θέμα τῆς ἐγκυρότητος τοῦ μυστηρίου τίθεται σὲ φαῦλο κύκλο. Κατὰ τὴν ἀτομικὴ κρίση τοῦ συγκεκριμένου Λειτουργοῦ ἢ τέλεση μόνου τοῦ Χρίσματος δὲν εἶναι ἐπαρκῆς. Τὸ Βάπτισμα ὅμως τὸ ὁποῖο ἐκεῖνος τελεῖ στὴν συνέχεια εἶναι ἔγκυρο; Ἐφ' ὅσον τὸ μυστήριον δὲν τελεῖται μὲ τὴν εὐλογία τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου, τοῦ ἀνήκοντος στὴν Σύνοδο ἢ ὁποία ἀποφάσισε αὐτὴ ἢ τὴν ἄλλη τακτικὴ εἰσδοχῆς ἑτεροδόξων στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, εἶναι ἔγκυρο;

Τὸ πρόβλημα αὐτὸ ἔχει καὶ σοβαρὲς δογματικὲς διαστάσεις. Ἡ πίστη σὲ ἓνα Βάπτισμα εἶναι ἄρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως. Τὸ Βάπτισμα δίδεται μία καὶ μόνη φορὰ στὴν ζωὴ τοῦ κάθε πιστοῦ. Καὶ ἐπειδὴ αὐτὸ ἀκριβῶς ἀποτελεῖ θεμελιώδη καὶ ἀρχαιότατη διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, γι' αὐτὸ ἢ Ἐκκλησία ἦταν πάντα φειδωλὴ καὶ ἐπιφυλακτικὴ στὴν καθιέρωση κανόνων ποὺ θὰ ἐπέβαλαν ἐπανάληψη Βαπτίσματος. Ἀκόμη καὶ αἰρετικὸς προσερχομένους ἀπὸ αἱρέσεις ποὺ ἔθιγαν καίρια βασικὰ κεφάλαια τῆς πίστεως (ὅπως π.χ. τὸ Τριαδικὸ δόγμα) ἢ Ἐκκλησία τοὺς ἀπεδέχθη

διὰ Χρίσματος μόνον, προφανῶς ἐπειδὴ εἶχε τηρηθεῖ λεκτικὰ ὁ ὀρθὸς τύπος τοῦ Βαπτίσματος στὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ὀρθὴ λεκτικὴ διατύπωση συνδεόταν μὲ μία αἰρετικὴ καὶ ἀνορθόδοξη ἐρμηνεία! Τόση ἦταν ἡ φροντίδα τῆς Ἐκκλησίας νὰ τελεσθεῖ τὸ Βάπτισμα μία καὶ μόνη φορὰ στὴ ζωὴ ἐνὸς ἀνθρώπου!

Τέλος, αὐτὴ ἡ ἔλλειψη κοινῆς τακτικῆς μὲ τὴν αὐθαίρετη ἐφαρμογὴ ἀναβαπτισμού, δημιουργεῖ καὶ ἓνα σοβαρὸ ποιμαντικὸ πρόβλημα. Δημιουργοῦνται δύο τάξεις μεταστραφέντων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν γίνεαι δεκτοὶ στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μὲ δύο διαφορετικὸς τρόπους, ἂν καὶ προέρχονται ἀπὸ τὴν ἴδια πρῶτην ὁμολογία: ἐκεῖνοι ποὺ σύμφωνα μὲ τὴν τάξη τῆς Ἐκκλησίας ἔγιναν δεκτοὶ διὰ Χρίσματος, καὶ ἐκεῖνοι στοὺς ὁποίους (κατὰ παράβαση) ἐπαναλήφθηκε τὸ Βάπτισμα. Ποιοὶ εἶναι λοιπὸν τώρα οἱ σωστοί; Οἱ μὲν θεωροῦνται ἐντάξει διότι προσῆλθαν σύμφωνα μὲ τὴν ἐπίσημη ἀπόφαση τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ποὺ προβλέπει γιὰ τὴν περίπτωσή τους μόνον Χρίσμα. Ὅμως ἢ τελετουργικὴ ὑπεροχὴ τῆς ἄλλης ομάδας - αὐτῶν ποὺ ξαναβαπτίστηκαν - τοὺς τρομάζει καὶ τοὺς κάνει νὰ ἀμφιβάλλουν καὶ νὰ ἀγωνιοῦν γιὰ τὶς μεταφυσικὲς συνέπειες τῆς πιθανῆς ἐλλιποῦς μυστηριακῆς ἀναγεννήσεως τους. Οἱ ἄλλοι δέ, θεωροῦν τοὺς ἑαυτοὺς τοὺς σωστοὺς, διότι βαπτίστηκαν, ἀφοῦ σύμφωνα μὲ τὴν ἀντίληψή τους ἢ τὶς ἀντιλήψεις ἐκείνων ποὺ τοὺς καθοδήγησαν στὸ Βάπτισμα, τὸ προηγούμενο Βάπτισμα δὲν ἦταν πλήρες ἢ δὲν ἦταν ἔγκυρο κ.λπ. Πολλὲς φορὲς μάλιστα παρατηρεῖται καὶ τὸ ἐξῆς φαινόμενο: κάποιος ἑτερόδοξος νὰ γίνεαι δε-

κτὸς διὰ Χρίσματος, μετὰ κάποιοι νὰ τοῦ ποῦν ὅτι δὲν ἀρκεῖ αὐτό, καὶ ἐνῶ ἔχει ἤδη χρισθεῖ, γιὰ νὰ διορθωθεῖ ἡ κατάσταση νὰ ξαναβαπτισθεῖ καὶ νὰ ξαναχρισθεῖ ... ἀπὸ ἀδαῆ προφανῶς κληρικό! Ἐδῶ πλέον βλασφημεῖται τὸ ἴδιο τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ ἡ πίστη στὴν ἐνεργὸ παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὸ μυστήριο τοῦ Χρίσματος!

Οἱ πιστοὶ λοιπὸν σκανδαλίζονται, κλονίζεται ἡ πίστη τους στὰ μυστήρια τῆς

Ἐκκλησίας, κλονίζεται καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη τους στοὺς ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τελικὰ μέσα σ' αὐτὴ τὴ ζάλη «λογισμῶν ἀμφιβόλων» κινδυνεύουν νὰ χάσουν καὶ αὐτὸ ποὺ εἶχαν καὶ αὐτὸ ποὺ ἐπιζητοῦν, δηλαδή ἔχασαν ποὺ ἔχασαν τὴν ὁμολογία στὴν ὁποία ἀνῆκαν πρὶν, τώρα μὲ τὶς ἀμφιβολίες ποὺ τοὺς βασανίζουν κινδυνεύουν νὰ χάσουν καὶ τὴν Ὁρθοδοξία!

(συνεχίζεται)

Οἱ μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ Κόσμος

Πρωτ. Ἀντωνίου Πινακούλα,
Ἐφημ. Ἰ.Ν. Ἀγ. Παντελεήμονος Χαλανδρίου, Ἰ. Ἀρχ. Ἀθηνῶν

Α. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

1. *Ἡ θέση τῆς Κυριακῆς στὸ ἐκκλησιαστικὸ ἔτος*
2. *Περίληψη τῆς περικοπῆς καὶ ἀναγγελία τοῦ θέματος*
3. *Σύνδεση μὲ τὰ προηγούμενα*

1. Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, σήμερα, πρώτη Κυριακὴ μετὰ τὴν Πεντηκοστή, γιορτάζουμε τοὺς ἀγίους Πάντες. Ἡ κάθοδος τοῦ Ἀγίου Πνεύματος στοὺς Ἀποστόλους τοῦ Χριστοῦ σημαίνει ὅτι ἔγιναν ἅγιοι. Μετὰ τὴν Πεντηκοστή οἱ ἄνθρωποι ἀξιώνονται νὰ γίνουν αὐτὸ ποὺ θέλει ὁ Θεός. Ἀποκτοῦν δηλαδὴ τὴν οἰκειότερη σχέση ποὺ μπορεῖ νὰ ὑπάρξει μὲ τὸν Θεό.

2. Στὸ Εὐαγγέλιο ἀκούσαμε σήμερα ἓνα μέρος ἀπὸ τὶς ὁδηγίες ποὺ ἔδωσε ὁ Χριστὸς στοὺς Ἀποστόλους ὅταν τοὺς ἀπέστειλε νὰ κηρύξουν στὸν κόσμο. «Ὅποιος ἀγαπάει πατέρα ἢ μάνα παραπάνω ἀπὸ μένα δὲν εἶναι ἄξιος γιὰ μαθητὴς μου. Κι ὅποιος ἀγαπάει γιὸ ἢ θυγατέρα παραπάνω ἀπὸ μένα δὲν εἶναι ἄξιος γιὰ μαθητὴς μου». Πρὶν ἀπὸ αὐτὲς τὶς διαπιστώσεις, ποὺ ἀφοροῦν στὸν καθένα μαθητὴ χωριστά, δίδονται ὁδηγίες στοὺς μαθητὲς ὡς συγκροτημένη ομάδα καὶ ἀφοροῦν στὴν κοινὴ εὐθύνη ὅλων τους, ἄρα καὶ στὴ δική μας, ἀφοῦ εἴμαστε ἡ συνέχεια ἐκείνων. Αὐτὸ ἐξηγεῖται ἐὰν σημειώσουμε ὅτι ἡ κά-

θοδος τοῦ Ἀγίου Πνεύματος στοὺς Μαθητὲς σήμαινε ταυτόχρονα καὶ τὴν ἀποστολὴ τους στὸν κόσμο, γιὰ νὰ μεταφέρουν ἐκεῖ τὴ μαρτυρία τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀποστολὴ αὐτὴ ἦταν ἀποστολὴ ὅλης τῆς ομάδας. Ὅπως καὶ ἡ κάθοδος τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, ἔγινε μαζὶ καὶ σὲ ὅλους τους μαθητὲς.

3. Ἡ Πεντηκοστή εἶναι ἡ «μετέορτος καὶ τελευταία ἑορτὴ», ὅπως φάλλουμε, μὲ τὴν ἔννοια ὅτι μετὰ τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, ποὺ κορυφώνονται στὸν Σταυρὸ καὶ τὴν Ἀνάστασή του, ἡ τελευταία ἑορτὴ εἶναι ἡ μεταφορὰ σὲ ἐμᾶς τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ.

Β. ΕΞΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1. *Τὸ πλαίσιο τῶν ὁδηγιῶν*
2. *Οἱ ὁδηγίες ὡς κριτήριον τῆς ζωῆς τῶν μαθητῶν*
3. *Γέφυρα πρὸς τὸ τρίτο μέρος*

1. Θυμώσατε ὅτι ὁ Χριστός, εὐλογώντας τοὺς Μαθητὲς κατὰ τὴν Ἀνάληψή του, τοὺς εἶπε: «Τώρα ἐσεῖς θὰ μείνετε ἐδῶ, στὰ Ἱεροσόλυμα, μέχρι νὰ λάβετε δύναμη ἐξ ὕψους», ἐννοώντας τὸ γεγονὸς τῆς Πεντηκοστῆς. Ἀφοῦ λοιπὸν ἔγινε ἡ Πεντηκοστή, οἱ μαθητὲς πιά μπορούσαν νὰ πορευθοῦν στὸν κόσμο καὶ νὰ μαρτυρήσουν τὴν Ἀνάστασή του. Γι' αὐτὸ χρειάζο-

νταν οί ὀδηγίες τοῦ Χριστοῦ πρὸς τοὺς μαθητές. Οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς ὀδηγίες εἶναι ὀδηγίες γιὰ τὴ σχέση τους μὲ τὸν κόσμο. Ὁ Χριστὸς τοὺς ὀδηγεῖ πῶς πρέπει νὰ πορεύονται μέσα στὸν κόσμο. Γιὰ νὰ δοκιμάζουν ἂν εἶναι πραγματικὰ μαθητές του, εἶναι ἀνάγκη νὰ παρατηροῦν τὴν ἀντίδρασή τους ἀπέναντι στὴ συμπεριφορά τοῦ κόσμου. Γι' αὐτὸ καὶ ὑπάρχουν ὀδηγίες γιὰ τὸ πῶς θὰ μποῦν σὲ μία πόλη, πῶς σὲ ἓνα σπίτι, τί θὰ κάνουν ἂν τοὺς ὑποδεχοῦν μὲ τὸν ἕναν ἢ τὸν ἄλλον τρόπο, πῶς θὰ μεταφέρουν τὴν εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ καὶ ἂν τὴ δεχτοῦν οἱ ἄνθρωποι, τί θὰ κάνουν, καὶ ἄλλα. Ὅλες οἱ ὀδηγίες ἔχουν αὐτὸν τὸν σκοπὸ καὶ αὐτὸν τὸν στόχο. Δείχνουν ἀκριβῶς ποιὸς εἶναι ὁ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ.

2. Θὰ μπορούσε κανεὶς σὲ αὐτὲς τὶς ὀδηγίες νὰ παρατηρήσει δύο πράγματα. Τὸ ἓνα εἶναι τὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὸν κόσμο. Ὅλα ὅσα ἔκανε καὶ κάνει, ὅλα ὅσα λέει στοὺς Μαθητές, ἢ ἴδια ἢ ἀποστολὴ τῶν μαθητῶν στὸν κόσμο, ὅλα δείχνουν τὸ μεγάλο καὶ ἀποκλειστικὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Χριστοῦ, τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν πορεία τοῦ κόσμου. Ἡ μαρτυρία τῆς Ἀνάστασής του εἶναι μαρτυρία πρὸς τὸν κόσμο, γιὰ νὰ βρεῖ ὁ κόσμος τὴν ἀληθινὴ σχέση του μὲ τὸν Θεό. Ἡ μία παρατήρηση λοιπὸν εἶναι αὐτή. Οἱ χριστιανοί, οἱ μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ, πρέπει νὰ ἔχουν αὐτὴ τὴν ἔγνοια: τὴν ἔγνοια τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὸν κόσμο.

Ἡ δευτέρη εἶναι ἡ πρόνοια τοῦ Χριστοῦ νὰ μὴ γίνουν οἱ μαθητές του ἓνα μὲ τὸν κόσμο. Ἐνῶ θὰ ἐνδιαφέρονται, θὰ ἀγωνίζονται καὶ θὰ ἐργάζονται γιὰ τὴ μαρτυρία τῆς ἀνάστασης τοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμο, ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ μὴ γίνουν ἓνα μὲ αὐτόν. Κι ὁ Χριστὸς μᾶς δίνει συγκεκριμένα κρι-

τήρια γιὰ νὰ μᾶς βοηθήσει. «Ὅποιος ἀγαπάει τὸν πατέρα του, τὴ μητέρα του, τὰ παιδιά του καὶ τὴν περιουσία του περισσότερο ἀπὸ μένα, δὲν εἶναι ἄξιος νὰ εἶναι ἢ νὰ λέγεται μαθητὴς μου». Ὁ Χριστὸς εἶπε αὐτὸ τὸν σκληρὸ λόγο, ὅτι δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ εἶναι μαθητὴς του ἂν ἀγαπάει περισσότερο ἀπὸ τὸν ἴδιο ὅ,τιδήποτε ἄλλο. Τί ἤθελε νὰ πεῖ ὁ Χριστὸς; Δὲν ἤξερε τάχα πόσο συνδέονται οἱ ἄνθρωποι μὲ αὐτὰ τὰ πράγματα; Πῶς δηλαδὴ ἡ συναισθηματικὴ σχέση μας μὲ πρόσωπα καὶ πράγματα ἔχει τέτοια ἔκταση καὶ τόσο βάθος ποὺ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τὰ ἀποχωριστεῖ; Τὸ ἤξερε! Ἀλλὰ ἤθελε νὰ μᾶς δώσει ἓνα κριτήριο τῆς σχέσης μας μαζί του καὶ μὲ τὸν κόσμο. «Ἄν ἐγὼ εἶμαι τὸ ἀνώτερο ἀπὸ ὅλα ὅσα ὑπάρχουν στὴ ζωὴ σας, τότε ὅλα μποροῦν νὰ βροῦν τὴ θέση τους». Δηλαδή, μπορεῖ κανεὶς νὰ ἀγαπάει σωστὰ καὶ τοὺς γονεῖς του καὶ τὴ γυναίκα του καὶ τὰ παιδιά του. Καὶ μπορεῖ ἀκόμα νὰ ἔχει σωστὴ σχέση καὶ μὲ τὰ πράγματά του καὶ μὲ ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν περιουσία του. «Ἄν ἐγὼ δὲν ὑπάρχω ἢ ἂν ἐγὼ βρίσκομαι στὸν κατάλογο αὐτὸ πιὸ χαμηλὰ ἀπὸ ὅλα, οὔτε αὐτὰ θὰ ἔχουν τὴν σωστὴ θέση στὴ ζωὴ σας».

3. Οἱ ἅγιοι Πάντες αὐτὸ τὸ κριτήριο εἶχαν στὴ ζωὴ τους. Μὲ αὐτὸ δοκιμάστηκαν μέσα στὸν κόσμο καὶ ἀνταποκρίθηκαν στὸ κάλεσμα τοῦ Θεοῦ. Μπόρεσαν δηλαδὴ νὰ βάλουν τὸν Χριστὸ στὴν ἀνώτερη καὶ μοναδικὴ θέση μέσα τους, νὰ διατηροῦν σωστὴ σχέση μὲ πρόσωπα καὶ πράγματα καὶ νὰ γίνουν ἀληθινοὶ μάρτυρες τῆς Ἀνάστασης στὸν κόσμο.

Οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι ζοῦσαν μόνο γιὰ τὸ Χριστό, εἶχαν μοναδικὴ ἔγνοια τους τὴ μαρτυρία τοῦ Εὐαγγελίου καὶ δὲν ἔπαφταν ποτὲ νὰ ἀγαποῦν τοὺς δικούς τους ἀνθρώ-

πους και να ενδιαφέρονται γι' αυτούς. Τò βλέπουμε αυτό στη ζωή τους. Μᾶς συμβουλεύει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «Ἄν ὅμως κάποιος δὲν φροντίζει γιὰ τοὺς συγγενεῖς του, κι ἰδιαίτερα γιὰ κείνους ποὺ μένουν στὸ ἴδιο σπίτι μαζί του, αὐτὸς ἔχει ἀρνηθεῖ τὴν πίστη κι εἶναι χειρότερος κι ἀπὸ ἓναν ἄπιστο» (Α΄ Τιμ. 5,8).

Γ. ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ

ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ

1. *Τὸ δικό μας ενδιαφέρον γιὰ τὸν κόσμο*
2. *Ἡ ἀγάπη μας γιὰ τὸν Χριστὸ*

1. Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἐμεῖς, ἂν συγκρίνουμε τὴ ζωή μας ὡς χριστιανῶν μὲ αὐτὰ ποὺ ἀκούσαμε στὸ Εὐαγγέλιο γιὰ τὸ τί θὰ μᾶς ἔκανε πραγματικοὺς μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ, τί θὰ συμπεράνουμε; Φοβᾶμαι ὅτι θὰ δοῦμε πὼς δὲν ενδιαφερόμαστε γιὰ τὸν κόσμο μὲ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Χριστοῦ. Δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει νὰ μεταφέρουμε στὸν κόσμο τὴ μαρτυρία τῆς Ἀναστάσεώς του. Παρατηροῦμε τὸν κόσμο, εἴμαστε ἔτοιμοι νὰ τὸν καταδικάσουμε, λέμε ὅτι δὲν μοιάζουμε μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, λέμε ὅτι ὁ κόσμος δὲν πάει καλά και ὅτι ἡ κοινωνία μας ἔχει τρομερὲς δυσκολίες. Ἀλλὰ ἐμεῖς δὲν εἴμαστε ἔτοιμοι νὰ παρέμβουμε σὲ αὐτό. Εἴμαστε μόνο παρατηρητὲς και θεατὲς αὐτῆς τῆς κατάστασης και ὄχι ἐκεῖνοι ποὺ νοιάζονται, ποὺ σκέπτονται γιὰ τὸ ποῦ πορεύεται ὁ κόσμος και ποια εἶναι ἡ σχέση του μὲ τὸν Θεό.

Ἐδῶ κάνουμε ἓνα πολὺ μεγάλο και σοβαρὸ λάθος. Παρατηροῦμε τὸν κόσμο καθέννας ἰσθμῶν του. Μόνος του, χωρὶς τοὺς ἀδελφούς μας και χωρὶς τὸν Χριστό. Ὅπως εἶπαμε στὴν ἀρχή, οἱ ὁδηγίες τοῦ Χριστοῦ προϋποθέτουν τὴν κοινὴ δράση

τῶν Μαθητῶν. Προϋποθέτουν τὴν κίνηση ὁλόκληρης τῆς ομάδας πρὸς τὸν κόσμο και μάλιστα μαζί μὲ τὸν Χριστό. Ἡ μαρτυρία τῆς Ἀνάστασης στὸν κόσμο μπορεῖ νὰ γίνετα ἀπὸ κάθε χριστιανό, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐπίγνωση ὅτι ὁ ἴδιος εἶναι μέλος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ἐὰν λείπει αὐτὴ ἡ προϋπόθεση, τότε ἡ μαρτυρία μας ἀφενὸς θὰ εἶναι λειψή και ἀφετέρου δὲν θὰ ἔχει τὰ ἀποτελέσματα ποὺ θέλει ὁ Χριστός. Θὰ εἶναι λειψή, ἀφοῦ μαρτυρία ἑνὸς ἀνθρώπου δὲν ἦταν και δὲν γίνεται νὰ εἶναι βεβαία. Θὰ ἔχει ὅλες τὶς ἀδυναμίες ποὺ ἔχει κάθε ἀτομικὴ προσπάθεια και στὴν περιπτωσή μας θὰ καταντᾶ μία ἀπλὴ πληροφορία. Μόνο ἔὰν ἡ μαρτυρία προσέρχεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μπορεῖ νὰ ὁδηγήσει αὐτὸν ποὺ τὴ λαμβάνει στὸν Χριστό. Νὰ τὸν ἐντάξει δηλαδὴ στὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ και στὸ ὄραμά του, ποὺ εἶναι ἡ προετοιμασία τοῦ κόσμου γιὰ τὴ Δευτέρα Παρουσία τοῦ Χριστοῦ.

2. Ἐπειδὴ δὲν ενδιαφερόμαστε γιὰ τὸν κόσμο ὅπως θέλει ὁ Χριστός, δὲν μποροῦμε νὰ ἀγαπήσουμε τὸν Χριστό μὲ τρόπο ἀποκλειστικό, προϋπόθεση ποὺ ἔθεσε ἐκεῖνος γιὰ νὰ ἔχει τὴ σωστὴ σχέση μαζί μας. Τί ἔχουμε νὰ ποῦμε ἂν βάλουμε τὸ κριτήριο τοῦ Χριστοῦ στὴ σκέψη μας; Ἀλήθεια, ἀγαπᾶμε πιὸ πολὺ τὸν Χριστό ἀπὸ τὰ μέλη τῆς οἰκογένειάς μας, ἀπὸ τὴν παρουσία μας; Εἶναι πάρα πολὺ δύσκολο, ὄχι μόνο νὰ τὸ δείξουμε, ἀλλὰ και νὰ τὸ σκεφτοῦμε. Γι' αὐτὸ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς δίνει μία συμβουλή: «Νὰ εἴστε ριζωμένοι και θεμελιωμένοι στὴν ἀγάπη μεταξὺ σας. Ἔτσι θὰ μπορέσετε μαζί μὲ ὁλόκληρο τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις [...] νὰ γνωρίσετε τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. 3,18). Μᾶς συμβουλεύει, αὐτὸς ποὺ εἶδε τὸν Χριστό, ὅτι μποροῦμε

νά αξιωθοῦμε νά κατανοήσουμε τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ γιά ἐμᾶς ἐάν ριζώσουμε στήν ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν μας. Μὲ αὐτὴν τὴν προϋπόθεση θὰ ἀγαπήσουμε καὶ τὸν Χριστό.

Μέχρι τότε ὅμως τί κάνουμε; Εἶναι εὐκόλο νά βάλουμε κάτω τὰ πράγματα καὶ νά ποῦμε: «Ἐμεῖς θέλουμε νά γίνουμε μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ, θέλουμε μία στιγμή νά αξιωθοῦμε νά φτάσουμε ἐκεῖ πού θέλει ὁ Χριστός». Ἄς κατανοήσουμε πόσο ἀπόλυτα εἶναι αὐτὰ πού λέει, πόσο σχετικοὶ εἴμαστε ἐμεῖς, τί ἀπόσταση ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν τῶν δύο. Ἄν αὐτὸ τὸ κατανοήσουμε, τὸ κέρδος μας εἶναι μεγάλο. Κι ὁ Χριστὸς θὰ μᾶς καταλάβει. Θὰ μᾶς καταλάβει περισσότερο ἀπὸ τὸν καθένα, περισσότερο ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς ἴδιους. Καὶ θὰ μᾶς πεῖ: «Ἐάν δοκιμάσετε τὸν ἑαυτό σας μὲ τὴν ἀγάπη τῆ δικῆ μου καὶ συνειδητοποιήσετε ὅτι δὲν μὲ ἀγαπάτε ἢ τέλος πάντων δὲν ἔχω τὴν ἀποκλειστικὴ θέση στὴ ζωὴ σας, μὴν ἀπογοητεύεστε. Ἄν αὐτὸ συμβαίνει, τότε εἶστε στὸ δρόμο τοῦ μαθητῆ καὶ δὲν γίνατε ἀκόμη πραγματικοὶ

μαθητὲς μου. Θὰ αξιωθεῖτε νά γίνετε ὅταν ἔρθει ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ στὶς καρδιές σας».

Δ. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

1. Περίληψη τῶν προηγουμένων

2. Προτροπὴ

1. Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἡ σημερινὴ γιορτὴ δείχνει ὅτι μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ γίνεται ἐκεῖνος πὸ μαρτυρεῖ τὴν Ἀνάσταση στὸν κόσμο, μαζί μὲ τοὺς ἄλλους μαθητὲς. Γιά νά μπορεῖ ὁ καθένας μας νά τὸ κάνει αὐτό, πρέπει νά ἔχει τὴ συνείδηση ὅτι ἀνήκει στὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ, στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Χωρὶς αὐτὴ τὴν προϋπόθεση, μαρτυρία τῆς Ἀνάστασης δὲν γίνεται καὶ σωστὴ σχέση μὲ τὸν Χριστὸ δὲν ἐπιτυγχάνεται. Καὶ τὰ δύο δοκιμάζονται μὲ τὶς ὁδηγίες τοῦ Χριστοῦ πὸ ἀκούσαμε στὸ Εὐαγγέλιο.

2. Εἴθε ὁ Θεὸς νά μᾶς ἀξιώσει νά κατανοήσουμε ὅτι μπορούμε νά γίνουμε ἀληθινοὶ μαθητὲς του ἐάν κάνουμε σίτι μὲς τὴν Ἐκκλησία, ἐάν ριζώσουμε στὰ θεμέλιά της «σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις». Ἀμήν!

Ἡ εὐρηματικότητα τῆς ἀγάπης

Πρωτ. Βασιλείου Θερμοῦ,
Ἐφημ. Ἰ.Ν. Παμ. Ταξιαρχῶν Σχηματαρίου, Ἰ.Μ. Θηβῶν καὶ Λεβαδείας

ΣΕ ΜΕΡΙΚΕΣ φάσεις τῆς διακονίας μας αἰσθανόμαστε νὰ στερεόουμε ἀπὸ ιδέες ἢ ἀπὸ ἐνέργεια. Φυσικὰ συντελοῦν σὲ αὐτὸ καὶ ἐξωτερικὲς συνθήκες ποὺ μᾶς φέρνουν κόπωση (προβλήματα μὲ συνεφημερίους ἢ μὲ τὸν ἐπίσκοπο, οἰκογενειακὲς δυσκολίες, ἁμαρτίες μας κ.ἄ.). Στὶς περιπτώσεις αὐτὲς ὠφελεῖ νὰ μαθαίνουμε συγκεκριμένα παραδείγματα ποιμαντικῆς πρωτοτυπίας. Χωρὶς νὰ ὑποτιμοῦμε τὴ φυσιολογικὴ γιὰ τὸν ἄνθρωπο κούραση, πρέπει νὰ πιστέψουμε ὅτι στὸ βαθμὸ ποὺ δὲν μᾶς χαρακτηρίζει ἐπαγγελματικὴ ἀδιαφορία καὶ ρουτίνα, ἀλλὰ ζῆλος καὶ ἀγάπη γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ μᾶς ἐμπιστεύθηκε ὁ Θεός, μποροῦμε νὰ γίνουμε πολὺ ἐφευρετικοί. Μὲ τρόπο βέβαια ποὺ νὰ ταιριάζει μὲ τὴν ψυχρὸσύνθεσή μας καὶ τὰ τάλαντά μας. Θὰ ἀναφέρω τρία παραδείγματα ποὺ μὲ ἐντυπωσίασαν εὐχάριστα.

Ἐπισκέπτομαι κάποια Κυριακὴ ἕνα μοναστήρι τῆς πατρίδας μας καὶ μετὰ τὴ Θεία Λειτουργία οἱ αὐλὲς τοῦ γεμίζουν ἀπὸ τὸν χαρούμενο βόμβο τῶν οἰκογενειῶν ποὺ ἐκκλησιάσθηκαν. Καθὼς συζητοῦμε μὲ τοὺς μοναχοὺς ἀντιλαμβάνομαι μετὰ ἀπὸ λίγο κάποια ἡσυχία. Ρωτῶ τί ἀπέγιναν τὰ παιδιὰ καὶ λαμβάνω τὴν ἀπάντηση: «Πῆγαν μέσα γιὰ τὸ κατηχητικό τους»! Naί, οἱ πατέρες τῆς μονῆς ἀνέλαβαν τὴν τακτικὴ κατήχηση τῶν παιδιῶν ὥστε νὰ ἀξιοποιηθεῖ ἀκόμη περισσότερο ἢ εὐκαιρία τῆς ἐπίσκεψής τους.

Βεβαίως ἀντιλαμβάνομαι τὴν ἔνσταση: Εἶναι σωστὸ νὰ ἀποσπῶνται τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὰ κατηχητικὰ τῶν ἐνοριῶν; Κατὰ βάσιν ὄχι. Ἀλλὰ ἂς λάβουμε ὑπ' ὄψιν ὅτι δὲν γίνεται κατήχηση σὲ ὅλες τὶς ἐνορίες καὶ μάλιστα στὴν ἐπαρχία. Ἐπίσης ἂς ἀναλογιστοῦμε ὅτι κάποιες οἰκογένειες, καλῶς ἢ κακῶς, ἔχουν καθιερώσει ἀνελλιπῶς ἕνα μοναστήρι ὡς ἐνορία τους. Συνεπῶς οἱ μοναχοί, φιλανθρωπῶς σκεπτόμενοι, ἀνταποκρίθηκαν σὲ μίαν ὑπαρκτὴ ἀνάγκη, ἀφοῦ τὰ παιδιὰ οὕτως ἢ ἄλλως βρίσκονταν κάθε Κυριακὴ μαζί τους.

Κατὰ τὰ ἄλλα συμφωνῶ μὲ τὶς πιθανὲς ἐπιφυλάξεις ποὺ θὰ ἀκουστοῦν, στὶς ὁποῖες μάλιστα θὰ προσθέσω ὅτι δὲν εἶναι αὐτονόητο πὼς ὅλοι οἱ μοναχοὶ ἢ μοναχὲς εἶναι κατάλληλοι γιὰ κατηχητές/κατηχήτριες. Ἀλλὰ ὁ χῶρος τοῦ μοναχισμοῦ εἶναι εὐρύτατος καὶ συναντᾶ κανεὶς σὲ αὐτὸν ἀπὸ ἀκραῖες καταστάσεις –παραδείγματα πρὸς ἀποφυγὴν– μέχρι καὶ εὐλογημένες περιπτώσεις μὲ νοοτροπία πρὸ σωστῆ καὶ ἀπὸ ἐγγάμου πνευματικούς...

Τὸ περιστατικὸ τὸ καταγράψω ἐδῶ γιὰ νὰ δείξω τὴν ἀνάγκη νὰ ἀξιοποιοῦνται ποιμαντικὲς εὐκαιρίες. Ἄλλη ἐμπειρία: Παρευρίσκομαι σὲ γάμο ποὺ λαμβάνει χώρα σὲ ἄλλη μητρόπολη. Ξαφνικὰ τὴν ὥρα τῆς Κυριακῆς προσευχῆς βλέπω τὸν ἐφημέριο τοῦ ναοῦ νὰ κατε-

βαίνει και να κατευθύνεται πρὸς τοὺς νεονύμφους. Κάτι τοὺς λέγει και ἀφοῦ θέσει μπροστά τους ἀνοιχτὸ τὸ βιβλίον ἀρχίζουν μαζί να ἀπαγγέλλουν τὸ «Πάτερ ἡμῶν»! Σὲ σχετικὴ ἐρώτησή μου κατόπιν με πληροφορεῖ ὅτι τὸ ἔχει καθιερώσει και πὼς ἡ πρωτοβουλία του δέχθηκε πολλὰ ἐπαινετικὰ σχόλια.

Ἄφοῦ ἔχουμε πλέον βεβαιωθεῖ ἀπὸ τις πηγές πὼς ἡ συναπαγγελία και ἡ συμφωνία τοῦ ἐκκλησιασματος ἐπιβάλλεται, τί πιὸ φυσικὸ τὸ ζεύγος να συναπαγγέλλει τὴν προσευχὴ ποὺ μᾶς δίδαξε ὁ Χριστός (ἕνα ἀπὸ τὰ κατάλοιπα τῆς σύνδεσης τοῦ γάμου με τὴ Λειτουργία) κατὰ τὴν πιὸ ἐπίσημη στιγμή τῆς ζωῆς τους; Δυστυχῶς ὅμως, ὑπὸ τὸ βάρος τῆς μακρόχρονης συνήθεια και ἄγνοιας, ἔχουμε φθάσει σὲ σημεῖο να μᾶς φαίνονται τὰ αὐτονόητα ὡς καινοτομίες! Ἐδῶ μάλιστα δὲν πρόκειται μόνο για ποιμαντικὴ εὐκαιρία ἀλλὰ και για ἀποκατάσταση τῆς ὀρθῆς τάξεως τῆς Λατρείας. Ὅτι ὅμως εἶναι θεολογικὰ ὀρθὸ ἀποβαίνει και ποιμαντικὰ ὠφέλιμο.

Κάτι διαφορετικὸ τώρα. Ἐχουμε συνηθίσει να θεωροῦμε πὼς τὸ νοιάξιμο για τὴν πνευματικὴ πρόοδο τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀποκλειστικὴ ἀρμοδιότητα τῶν κληρικῶν. Ἴσως μᾶς διαφεύγει πὼς ἡ πίστη μας διαδόθηκε χάρι στὴ φλόγα και στὴν ἐμπνευση πιστῶν λαϊκῶν, ποὺ ἐνοιωθαν ἐξ ἴσου ὑπεύθυνοι για τὴν

ἐξάπλωση τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἀληθινὸ παράδειγμα ποὺ ἀκολουθεῖ μᾶς τὸ ὑπενθυμίζει:

Εὐλαβῆς κυρία ἀρχιτέκτων σὲ κάθε μονοκατοικία τὴν ὁποία ἀναλαμβάνει να σχεδιάσει ἐρωτᾷ τοὺς ιδιοκτῆτες ἀνθὰ ἤθελαν να τελέσουν ἀγιασμό κατὰ τὴ θεμελίωση. Σχεδὸν ὅλοι τὸ δέχονται εὐχαρίστως και τότε ἡ ἴδια ἀπευθύνεται σὲ κάποιον ἀπὸ τοὺς ἐφημερίους τῆς περιοχῆς, ὁ ὁποῖος ἐρχεται και τελεῖ τὸν ἀγιασμό. Τὸ ἐκπληκτικότερο: για να προλάβει ὁποιοδήποτε σκανδαλισμὸ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὴν πληρωμὴ του, ἀλλὰ και για να διαφυλάξει τὴν πρωτοβουλία τῆς ἀλώβητη ἀπὸ ὑποψίες, σπεύδει πάντοτε να καταβάλλει ἡ ἴδια τὴν καθιερωμένη ἀμοιβὴ στὸν ἱερέα ἀπὸ πρὶν ζητώντας ἀπὸ αὐτὸν να ἀρνηθεῖ ὁποιαδήποτε ἄλλη ἀμοιβὴ ἀπὸ τοὺς ιδιοκτῆτες! Πράγματι αὐτὸ γίνεται και δημιουργεῖ ἄριστη ἐντύπωση στοὺς ἀνθρώπους. Ἐδῶ δὲν θὰ προβῶ σὲ ἄλλο σχόλιο ἀφήνοντας τὸ περιστατικὸ στὴν κρίση και στὴν εὐαισθησία τῶν ἀδελφῶν ἀναγνωστῶν.

Ἐν ὀλίγοις, ἡ ἀγάπη πάντοτε ἀνακαλύπτει δρόμους δράσης και παρέμβασης. Καὶ ὅπου δὲν ὑπάρχουν, τοὺς ἐφευρίσκει. Διότι χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν «καλὴ ἀνησυχία», ἀπὸ τὸν πόθο να μὴ καταχῶσει τὸ τάλαντο στὸ χῶμα...

Τὸ πάθος καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ σύγχρονη ψευδώνυμος γνώση

Πρωτ. Βασιλείου Α. Γεωργοπούλου,
Λέκτορας Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.

ΜΕ ΤΟΝ ΟΡΟ ψευδώνυμος γνώση, ὁ ἁγ. Εἰρηναῖος Λυδῶνος (140;-202 μ.Χ.), μία μεγάλη πατερικὴ προσωπικότητα, στὸ ὁμώνυμο ἔργο του χαρακτηρίσε κατὰ τρόπο σαφῆ καὶ ἀκριβῆ ἕναν μεγάλο ἀριθμὸ διαφόρων αἰρετικῶν ἀπόψεων ποὺ ἐπιχειροῦσαν νὰ ἀντικαταστήσουν τὴν ἐκκλησιαστικὴ διδασχὴ καὶ ἐμπειρία, «τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει» (Ίουδα 3) μὲ ἐξωεκκλησιαστικὲς ἀτομικὲς ἐπινοήσεις.

Τὸ φαινόμενο αὐτὸ εἶναι μόνιμο μέσα στὴν ἱστορία καὶ εἶναι βεβαίως ὑπαρκτὸ καὶ στὴν ἐποχὴ μας. Ἐπισημαίνει πολὺ χαρακτηριστικὰ ὁ καθηγητὴς κ. Εὐδ. Θεοδώρου: «Συχνὰ ὑπάρχουν ἰσχυρισμοὶ περὶ τοῦ Χριστοῦ, οἱ ὁποῖοι, εἴτε μὲ ἔκδηλη ἀντιχριστιανικὴ διάθεσι, εἴτε κατὰ συγκεκαλυμμένον τρόπο μὲ χρῆσι εὐσεβοφανοῦς προσωπίου, ὑπονομεύουν αὐτὰ τὰ θεμέλια τοῦ χριστιανισμοῦ»¹. Τέτοιου εἴδους ἰσχυρισμοὶ ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ χαρακτηριστοῦν ὡς σύγχρονη ψευδώνυμος γνώση, καὶ ἀναφέρονται σὺν τοῖς ἄλλοις, στὸ σωτήριο Πάθος καὶ τὴν Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ, διατυπώνονται καὶ σήμερα.

Στὸ ἄρθρο μας αὐτὸ θὰ ἀναφερθοῦμε ἐνδεικτικῶς σὲ κάποιες μορφές αὐτῆς τῆς ποικιλόμορφης σύγχρονης ψευδωνύμου γνώσεως ἀπὸ τὸν ἀποκρυφιστικὸ, συγκρητιστικὸ καὶ παραθρησκευτικὸ

χῶρο, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι ἡ ψευδώνυμος γνώση ἀπουσιάζει ἀπὸ τὸ χῶρο καὶ τῶν διαφόρων παραχριστιανικῶν κινήσεων (π.χ. Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά, Μορμόνοι, Χριστιανικὴ Ἐπιστήμη κ.ἄ.).

Θὰ δοῦμε πῶς παρ' ὅτι γίνεται ἀναφορὰ στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ ἀγνοοῦνται τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, ἀλλοιώνεται ἡ θεολογικὴ τους νοηματοδότηση καὶ πῶς τελικὰ ὑποβιβάζεται τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ καὶ παραμορφώνεται τὸ σωτηριολογικὸ Του ἔργο.

α) Γιὰ τὸν Κορεάτη Ψευδομεσσία Μούν (Sun Myung Mun), τὸν ἰδρυτὴ τῆς λεγόμενης Ἐνωτικῆς Ἐκκλησίας (Unification Church), ποὺ αὐτοπροβάλλεται ὡς ὁ Κύριος τῆς Δευτέρας Παρουσίας καὶ διακηρύσσει πῶς συμπληρώνει τὸ ἔργο ποὺ δὲν κατάφερε νὰ ὀλοκληρώσει ὁ Χριστός, τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ δὲν ἔχει καμμία σωτηριολογικὴ σημασία ἢ ἀξία, στερεῖται περιεχομένου, εἶναι ἀπλῶς, κατὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ Sun Myung Mun, μιὰ ἀποτυχία².

Ἡ σταύρωση τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ θέσις τῆς στὸ μυστήριο τῆς θείας Οἰκονομίας χαρακτηρίζεται ὡς τραγωδία. Ἡ πίστις σ' αὐτὴν εἶναι μιὰ πλάνη πάνω στὴν ὁποία, λέγει ὁ Sun Myung Mun, οἰκοδομήθηκε ὁ χριστιανισμός. Ἀναφέρει μάλιστα

λιστα ὅτι οἱ χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἀπελευθερωθοῦν ἀπ' αὐτὲς τὶς ἐσφαλμένες κατανοήσεις καὶ νὰ ἀποδεχθοῦν τὸ δικό του τρόπο κατανόησης τῶν γεγονότων. Οὐδεμία ἐπίσης σημασία ἔχει στὸ σύστημα τοῦ Sun Myung Mun ἢ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ³.

β) Ἡ Θεοσοφία ἀποτελεῖ τὴν ἀποκρυφιστικὴ κίνηση καὶ κοσμοθεωρία ποὺ δημιούργησε ἡ ρωσικῆς καταγωγῆς Η. Ρ. Blavatsky (1831-1891) καὶ αὐτοδιαφημίζεται ὅτι ἀποτελεῖ τὴν κοινὴ πηγὴ καὶ συνισταμένη ὄλων τῶν θρησκειῶν. Ἡ Θεοσοφία συνέβαλε τὰ μέγιστα στὴν ἀνάπτυξη καὶ τὴ διάδοση διαφόρων ἀποκρυφιστικῶν δοξασιῶν στοὺς νεότερους χρόνους. Ἡ Blavatsky χαρακτηρίζει τὸν σταυρικὸ θάνατο τοῦ Κυρίου ὡς «ἐφιάλτη τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας»⁴.

γ) Ἡ Ἀνθρωποσοφία εἶναι ἡ ἀποκρυφιστικὴ διδασκαλία καὶ κοσμοθεωρία δημιουργοῦ τῆς ὁποίας ὑπῆρξε ὁ πρῶν γενικὸς γραμματέας τῆς Γερμανικῆς Θεοσοφικῆς Στοᾶς Rudolf Steiner (1861-1925). Στὴ διδασκαλία τοῦ R. Steiner σχετικὰ μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ ὑπάρχει μιὰ πρωτοφανῆς περιφρόνηση τῶν ἱστορικῶν δεδομένων τῶν ἱερῶν εὐαγγελίων καὶ μιὰ ταυτόχρονη ἐμμονὴ καὶ ἐπιμονὴ νὰ προσαρμοστοῦν τὰ ὅσα ἀναφέρονται στὴν Καινὴ Διαθήκη στὰ ἀποκρυφιστικὰ φαντασιοκοπήματά του.

Μέχρι τὸ τριακοστὸ ἔτος, κατὰ τὸν R. Steiner, συνυπάρχουν στὸν λεγόμενον Ἰησοῦ τὸ ἀστροειδὲς σῶμα τοῦ Βούδα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Ζωροάστρη. Κατὰ τὴν στιγμὴ τῆς Βάπτισης στὸν Ἰορδάνη ἐγκατέλειψε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ τὸ πνεῦμα τοῦ Ζωροάστρη καὶ βαπτίστηκε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ τοῦ ἀπὸ Ναζαρέτ,

μέσα στὸ ὁποῖο κατοικοῦσε ἡ κοσμικὴ ἀτομικότητα τοῦ Χριστοῦ.

Στὸ μυστήριό τοῦ Γολγοθᾶ, ἔκφραση προσφιλῆς στὸν R. Steiner, ὁ Χριστὸς ὡς ἀρχηγὸς τῶν ἡλιακῶν ὄντων, ἔχυσε τὸ αἷμα του συμβολικῶς καὶ κατέστη τὸ κύριο πνεῦμα, ὁδηγὸς ἐξέλιξης καὶ πολιτισμοῦ στὴ γῆ. Στὸν Γολγοθᾶ παίρνει ἐπάνω του τὸ κάρμα τοῦ κόσμου⁵.

δ) Ὁ Πνευματισμὸς εἶναι ἡ ἀποκρυφιστικὴ θεωρία καὶ πρακτικὴ κατὰ τὴν ὁποία μὲ τὴ μεσολάβηση ὀρισμένων μεσαζόντων ἢ μέντιουμ μπορεῖ κάποιος νὰ ἐπικοινωνεῖ μὲ τὸν κόσμον τῶν πνευμάτων καὶ νὰ δέχεται ἀποκαλύψεις καὶ πληροφορίες ἀπ' αὐτά. Ὁ νεότερος πνευματισμὸς ξεκίνησε τὸν 19^ο αἰῶνα στὶς Η.Π.Α καὶ διαδόθηκε γρήγορα στὴν Εὐρώπη. Ὁ σωτηριολογικὸς χαρακτήρας τῆς σταυρικῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς πνευματιστὲς ὡς «ἀνθρώπινη ἐπιπόνησις ὑβριστικὴ διὰ τὸν Θεόν», γιὰ δὲ τὴν Ἀνάστασή Του ἰσχυρίζονται ὅτι «Τὸ σῶμα του βέβαια δὲν ἀνέστη, ἀλλ' Ἐκεῖνος οὐδέποτε ἀπέθανεν καὶ ὡς πνεῦμα ὑλοποιημένον ἐφανερώθη στοὺς φίλους Του»⁶.

ε) Στὸ Πάθος καὶ τὴν Ἀνάστασή τοῦ Χριστοῦ δὲν παραλείπουν νὰ ἀναφέρονται καὶ οἱ διαφορὲς νεοϊνδουιστικὲς γκουρουϊστικὲς κινήσεις. Οἱ κινήσεις αὐτὲς ἐνῶ προσπαθοῦν νὰ κατανοήσουν μὲ ἰνδουϊστικὲς προϋποθέσεις τὴν Ἀνάστασή τοῦ Κυρίου, ὁ Σταυρὸς ὅμως τοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ γι' αὐτὲς ἓνα ἀξέπεραστο ἐμπόδιο ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἐρμηνευθεῖ καὶ νὰ γίνῃ ἀποδεκτὸς, γι' αὐτὸ τὸ ὅλο σωτηριολογικὸ του ἔργο ἀπορρίπτεται⁷.

Τὰ ὅσα ἐνδεικτικῶς ἀναφέραμε παραπάνω δὲν ἐξαντλοῦν φυσικὰ τὸ δυσά-

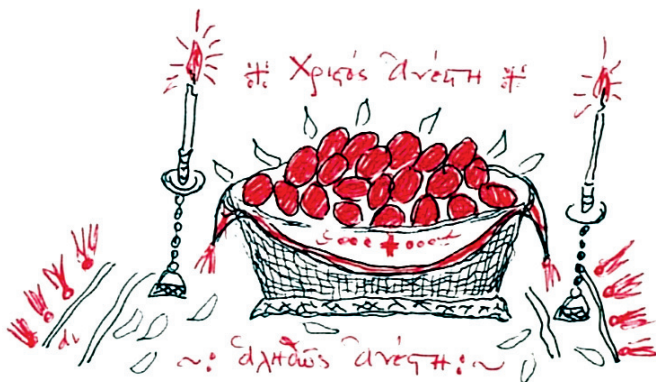
ρίθμητο πλήθος πρόσωπων, κινήσεων, έντύπων και διαδικτυακών τόπων που εκπροσωποῦν μιὰ ποικιλία ἀπόψεων τῆς σύγχρονης ψευδωνύμου γνώσης σχετικὰ μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ Θεανθρώπου καὶ τὸ σωτηριολογικό του ἔργο.

Πρόκειται οὐσιαστικὰ γιὰ «διδασκαίς ποικίλαις καὶ ξέναις» (Ἑβρ. 13,9), «βέβηλες κενοφωνίες» (2 Τιμ. 2,16), «πα-

ραδόσεις ἀνθρώπων» (Κολ. 2,8) «πονηρῶν καὶ γοήτων» (2 Τιμ. 3,13) ἢ ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Ἰουστίνος Φιλόσοφος καὶ Μάρτυς, «πολλοὶ γὰρ καὶ ἄθεα καὶ βλάσφημα καὶ ἄδικα ἐν ὀνόματι αὐτοῦ παρὰ χαράσσοντες ἐδίδαξαν, καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ἀκαθάρτου πνεύματος διαβόλου ἐμβαλλόμενα ταῖς διανοαῖς αὐτῶν ἐδίδαξαν καὶ διδάσκουσι μέχρι νῦν»⁸.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. Εὐ. Θεοδώρου, *Προλεγόμενα στὴν Χριστολογικὴ Ἀπολογητικὴ*, ΘΕΟΛΟΓΙΑ 68 (1997), σ. 626.
2. Βλ. *Ein Prophet spricht heute. Die Worte des Rev. San Myung Mun* (Hrsg: Vereinigung Kirche e.V), Frankfurt 1976², σ. 123.
3. Βλ. Rev. San Myung Mun, *Die Zukunft des Christentums*, Frankfurt 1975, σ. 97.
4. Βλ. Παν. Τρεμπέλα, *Μασσωνισμός - Θεοσοφία*, Ἀθήναι 1932, σσ. 266-267.
5. Βλ. R. Steiner, *Die Geheimwissenschaft im Umriss*, Stuttgart 1948, σ. 277. L. Gassmann, *Kleines Anthroposophie Handbuch*, Schacht - Audorf 2006, σσ. 91- 96.
6. Βλ. Ἐ. Καλογερέα, *Μεταψυχική. Ἡ ἐπιστήμη τοῦ Πνευματισμοῦ*, Ἀθήναι χ.χ. σ. 409. H. Reller - H. Krech - M. Kleiminger (Hrsg), *Handbuch Religiöse Gemeinschaften und Weltanschauungen Gütersloh* 2000⁵, σ. 645.
7. Βλ. R. Hummel, *Les gourous*, Paris 1988, σ. 100. Πρωτ. Β. Γεωργοπούλου, *Οἱ Γκουρού καὶ ὁ Χριστός*, Ἀθήνα 2006, σσ. 23, 27, 31, 33-34.
8. Βλ. Ἀγ. Ἰουστίνου Φιλοσόφου καὶ Μάρτυρος, *Διάλογος*, 82, PG 6, 669 C.

Μιχαήλ ὁ Βουρλιώτης*

Ἐπιμέλεια: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

ΟΥΤΟΣ ΕΓΕΝΝΗΘΗ εἰς Βουρλά τῆς Μ. Ἀσίας καὶ εἰργάζετο ἐν Σμύρνη ὡς χαλκουργός. Ἦγων τὸ 18^{ον} ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἠπατήθη ὑπὸ τινος Τούρκου καφφεπώλου καὶ ἐξισλαμισθεὶς κατὰ τὸ πρῶτον Σάββατον τῶν νηστειῶν, παρέμεινε ὑπηρετῶν αὐτῷ ἐπὶ μισθῷ εἰς τὸ καφφενεῖον. Κατὰ τὴν λαμπροφόρον ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεως, ἀκούων ὁμιλήκους αὐτῷ νέους νὰ ψάλλουν τὸ τροπάριον «Χριστὸς ἀνέστη» ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλιᾶσει, συνησθάνθη τὸ ἀμάρτημα τῆς ἀποστασίας, προσκολληθεὶς δὲ τοῖς νέοις τούτοις καὶ ἐγκαταλείψας τὸ καφφενεῖον συνέψαλλε μετ' αὐτῶν τοὺς ὕμνους τῆς ἀναστάσεως.

Τῇ ἐπομένῃ, ἐλθὼν ἐνώπιον τοῦ κριτοῦ εἶπε πρὸς αὐτόν: «ἕνας ὅπου γελασθῆ καὶ δώση χρυσάφι καὶ πάρη μολύβι, εἶναι νόμιμον νὰ δώση ὀπίσω τὸ μολύβι καὶ νὰ πάρη τὸ χρυσάφι ὅπου ἔδωσεν, ὡσὰν ὅπου ἡ ἀλλαξιὰ δὲν ἔγινε δικαία καὶ ἐν γνώσει, ἀλλὰ κατὰ ἀπάτην καὶ ἀγνωσίαν;».

Εἰς δοθεῖσαν καταφατικὴν ἀπάντησιν τοῦ κριτοῦ, ὁ μάρτυς συνέχισε λέγων: «ἔπαρε λοιπὸν ἐσὺ τὸ μολύβι ὅπου μοῦ ἔδωκες, ἀντὶ χρυσάφι, ἤγουν τὴν ἐδικήν

σου θρησκείαν καὶ παίρνω ἐγὼ ὀπίσω τὸ χρυσάφι ὅπου σοῦ ἔδωκα, ἤγουν τὴν τῶν γονέων μου πίστιν». Θαυμάζοντες τὴν παρρησίαν τοῦ νέου τούτου οἱ ἐν τῷ κριτηρίῳ Τοῦρκοι προσεπάθουν διὰ διαφόρων κολακειῶν καὶ μεγάλων ὑποσχέσεων νὰ μεταστρέψωσι τὴν γνώμην αὐτοῦ. Προσक्रοῦσαντες ὅμως εἰς τὴν ἐμμονὴν τοῦ μάρτυρος ἐν τῇ πρὸς τὸ μαρτύριον ἀποφάσει αὐτοῦ, ἐνέκλεισαν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ. Ἐξαγαγόντες τοῦτον τῆς φυλακῆς μετὰ διήμερον, παρέστησαν καὶ πάλιν αὐτὸν οἱ Τοῦρκοι ἐνώπιον τοῦ κριτοῦ διὰ δευτέραν ἀνάκρισιν. Ὁμολογῶν καὶ πάλιν ὁ μάρτυς τὸν Χριστόν, κατεδικάσθη εἰς θάνατον.

Ἄοδεῦν πρὸς τὸ μαρτύριον ἐφαίνετο ὄλως χαίρων, ὅθεν καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὴν σπάθην τοῦ δημίου, ἐδέξατο ἐν χαρᾷ τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου, ξίφει τελειωθεὶς, τῷ 1772. Τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν, πλὴν περισυλλεγὲν ὑπὸ χριστιανῶν τινῶν βαφῶν, ἐνεταφιάσθη μετὰ τιμῶν εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς. Ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου εορτάζεται τῇ 16ῃ Ἀπριλίου.

* Ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Ἰ. Μ. Περαντώνη: «Λεξικὸν τῶν Νεομαρτύρων», τ. Γ' (Μ-Ω), ἐν Ἀθήναις 1972, σσ. 359-360.

κ. Διευθυντά,

Με άφορμή τὰ κατάπτυστα γερμανικά σχόλια με άποκορύφωμα τὸ κακόγουστο μοντάζ τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου ἐναντίον τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδας καὶ τοὺς Ἕλληνες, ἔχουν εἰπωθεῖ πολλὰ ἀπὸ σημαντικὲς προσωπικότητες (Δάσκαλοι Ζουράρις, Καργάκος, Πάγκαλος Ὑπουργός) κι ἔχουν ἀσχοληθεῖ δημοσιογραφικὲς ἐκπομπές, εἴτε με τὸ λόγο, εἴτε με τὴ σάτιρα.

Θέλω, ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς ἐνορίας τοῦ Ἁγίου Διονυσίου Βελβεντοῦ, νὰ ὑπενθυμίσω τὸ ὁμαδικὸ ἔγκλημα ποὺ διέπραξαν τὰ γερμανικὰ στρατεύματα Κατοχῆς τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1943, ἐκτελώντας ἄμαχο πληθυσμὸ στὶς τρεῖς ὄρεινὲς Κοινότητες τῶν Πιερίων ὁρέων, στὸ Παλαιογράτσανο 13 ἐκτελέσεις, στὸ Καταφύγι 22 ἐκτελέσεις, στὴ Σκουλίαρη 6 ἐκτελέσεις, με τὸν πιὸ κτηνώδη τρόπο, καίγοντας ζωντανὴ γυναίκα, τὴν Εὐθαλία Ζουζό, ἀφοῦ τὴν τύλιξαν με ἄχυρα, πυροβολώντας ἐξ ἐπαφῆς γιαγιά ἀνήμπορη κατάκοιτη στὸ σπίτι της, τὴν Μαρία Παπλιόρη, ξεκοιλιάζοντας κτηνοτρόφους με τὶς ξιφολόγχες τῶν ὄπλων τους. Στὸ Βελβεντὸ τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1944 κρέμασαν, ἀφοῦ πρώτα βασάνισαν, τὸν νεαρὸ Στάμκο Κλίγγο, γιατί ἀρνήθηκε νὰ ἀποκαλύψει τὰ ὀνόματα τῶν συντρόφων του.

Φαίνεται πὼς οἱ Γερμανοὶ ἀκόμα καὶ σήμερα δὲν μποροῦν νὰ μᾶς συγχωρέσουν ὅτι μόνο ἐμεῖς κρατήσαμε ἀντίσταση στὴν χιτλερική ἐπέλαση. Ἡ Γερμανία «ὄ γίγαντας

με τὰ πῆλινα πόδια», ὅπως τὴν εἶχε χαρακτηρίσει ἄλλοτε, Ὑπουργὸς ὄντας, ὁ Θ. Πάγκαλος, χρειάζεται νὰ παίρνει μαθήματα ἐθνικῆς ἀξιοπρέπειας, ἀλλιῶς «τὸ χαμηλὸ γαῖδουρί, τὸ καβαλᾶνε ὄλοι» κατὰ τὴ ρήση τοῦ Δάσκαλου Καργάκου. Μετὰ τὴν ἀπόσυρση τοῦ κατάπτυστου δημοσιεύματος με τὴν Ἀφροδίτη τῆς Μήλου, ἀπαιτοῦμε ἀπὸ τὸ γερμανικὸ κράτος νὰ ἔρθει ἐδῶ ἐκπρόσωπός του καὶ γονυπετῆς νὰ ζητήσει συγγνώμη ἀπὸ τὸν ἐλληνικὸ λαό.

Πρωτοπ. Κωνσταντῖνος Ἰ. Κώστας
παπαδάσκαλος

Ἀξιότιμε κ. Διευθυντά,

Με χαρὰ βλέπουμε τὸν καινούργιο Ἐφημέριο σὲ μορφή καὶ περιεχόμενο. Ἀπὸ τὸ πρῶτο του κιόλας τεύχος φάνηκε ἡ ἀγάπη σας γιὰ τὸν καθαρὸ θεολογικὸ λόγο καὶ ἡ ἀγωνία ποὺ ἔχετε ἔτσι ὥστε μέσῳ τῶν σελίδων τοῦ «Ἐφημερίου» νὰ ὀριστεῖ τὸ στίγμα τοῦ ἠθους καὶ τῆς αἰσθητικῆς τῆς νέας ἀρχιεπισκοπείας τοῦ ποιμενάρχου μας κ.κ. Ἱερωνύμου. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐκδόσεως τῶν Διπτύχων τοῦ 2010 θὰ ἤθελα νὰ παρατηρήσω τὰ κάτωθι: Σὲ ὅλα τὰ παλαιότερα εὐχολόγια ἢ ἀπόλυση τοῦ νεκρωσίμου τρισαγίου ἀνέφερε: «ὁ τὸν θάνατον καταπατήσας, τὸν δὲ διάβολον καταργήσας...».. Ἡ ὀρθὴ αὐτὴ φράση τοῦ εὐχολογίου ἐμφανίζεται στὰ δίπτυχα ἀντεστραμμένη. Δηλαδή: «ὁ τὸν διάβολον καταπατήσας τὸν δὲ θάνατον καταργή-

σας...» ἴσως ἀπὸ μία τάση ἐξορθολογισμού. Ὅμως ἐμεῖς ψάλλουμε στὸ Χριστὸς Ἄνεστη «θανάτῳ θάνατον πατήσας» καὶ στὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴ ἀναφέρεται ρητῶς γιὰ τὸν Ἰησοῦ: «ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου τοῦτ' ἔστι τὸν διάβολον...» (Ἑβρ. Β', 14). Ταπεινῶς φρονῶ ὅτι ἡ πρώτη εἶναι καὶ ἡ ὀρθὴ ἀπόλυση, ἡ ὁποία στηρίζεται ἄλλωστε καὶ ἀγιογραφικῶς καὶ ὑμνογραφικῶς. Ὁρθολογισμοὶ καὶ σχολαστικισμοὶ δὲν ἰσχύουν στὸ μυστήριον τῆς πίστεως.

Μὲ ἐκτίμηση

Ἀρχιμανδρίτης Σπυρίδων Μπουργιώτης
Κληρικὸς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Ἀγαπητὲ Ἐφημέριε.

Θὰ ἤθελα νὰ ἐπανέλθω εἰς ἓνα θέμα ποὺ ἀπασχόλησε τὶς σελίδες σου, μὲ τὶς τοποθετήσεις τοῦ Σ. Μητροπολίτου Χαλκίδος καὶ μὲ τὴν ἐπὶ τοῦ ἀντιθέτου τοποθέτηση τοῦ καλοῦ συνεφημερίου, ἀπὸ τὴν Κρήτη. Ὁ πατὴρ Κοπανάκης Χαράλαμπος λοιπὸν, ἐμφανιζόμενος ὡς μὴ παροικῶν εἰς Ἱερουσαλήμ, ψέγει τὴν πολιτεία, πῶς τάχα κτίζει φυλακὲς. Μὲ τόση παραβατικότητα, εἰσαγόμενη καὶ ντόπια, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀφήσῃ ἡ πολιτεία ἀνεξέλεγκτους τοὺς κάθε εἴδους παραβάτες, ὄλων τῶν εἰδῶν ποὺ λυμάνθησαν τὴν κοινωνία, σκορπίζοντας τὸ φόβο καὶ τὸν πανικό, σὲ ἀθῶους καὶ ἀνυπεράσπιστους ἀνθρώπους. Ἄν, ἀγαπητὲ Ἐφημέριε, οἱ κοινωνίες ἦσαν ἰδανικὲς, ὅπως ἐμεῖς ὀνειρευόμαστε τὴν δική μας κοινωνία, δηλαδὴ τὴν Ἐκκλησία, ποὺ δυστυχῶς καὶ αὐτὴ κατὰ τὴν ἀνθρώπινὴ τῆς ὑπόστασι δὲν εἶναι ἀγγελικὴ, ἀφοῦ εἶναι γνωστὸ ὅτι καὶ ἀνάμεσα σ' ἐμᾶς τοὺς κληρικούς, ὑπάρχουν

πολλοὶ ὑπόδικοι καὶ κατάδικοι γιὰ τὶς ἀπεχθέστερες πράξεις. Πῶς λοιπὸν ζητεῖται νὰ μὴν κτίζονται φυλακὲς; Γιατί ἡ οὐτοπία πρέπει νὰ προβάλλεται μὴ λαμβάνοντας ὑπ' ὄψιν τὶς ἀνάγκες ἄμυνας μιᾶς κοινωνίας ποὺ δὲν ἀφήνεται νὰ πορευεῖται εἰρηνικὰ καὶ ἀσφαλῶς; Θὰ ἤθελα λοιπὸν νὰ ἐστιάσω τὴν προσοχὴ τῆς Διοικούσας Ἐκκλησίας καὶ τῶν συμπρεσβυτέρων μου, εἰς τὸ νὰ κάνουμε καλύτερα τὴ δουλειά μας, γεωργοῦντες καλύτερα τὸ γεώργιο ποὺ μᾶς ἐμπιστεύθηκε ὁ Κύριος. Ἐχω τὴν αἴσθησι ὅτι ἀλλοῦ πρέπει νὰ ἀσκήσουμε πίεσι στὴν πολιτεία, νὰ φτιάξῃ ἀνθρώπινες φυλακὲς, νὰ σταματήσει ἡ διαπλοκὴ μεταξὺ φυλάκων καὶ τροφίμων καὶ μὴν συλλαμβάνονται ἀνθρωποειδῆ ἀδικοπραγῆσαντες σὲ ἐλαφρὰ οικονομικὰ ἐγκλήματα. Ἡ ἀνάγκη νὰ ὑπάρχουν φυλακὲς εἶναι ἀδήριτος, ὅμως ἐκεῖ νὰ μὴν ἀσχεῖται τὸ μίσος τῶν καθὼς πρέπει ἀνθρώπων σὲ βάρους ἀνθρώπων ποὺ φρονῶ ὅτι οἱ περισσότεροὶ εἶναι ἀσθενεῖς καὶ θύματα μιᾶς ἀδικοπραγούσης Πολιτείας καὶ μιᾶς ἀνάληπτης κοινωνίας. Θὰ ἤθελα νὰ ξεκαθαρίσω κάτι, δὲν ἀσκῶ κριτικὴ στὸν σωστά προβληματιζόμενο καλὸ συνεφημέριο καὶ οὔτε ὑπεραμύνομαι τοῦ Μητροπολίτου Χαλκίδος, ἀλλὰ καὶ τὸν μὲν Χαλκίδος οὔτε ποὺ τὸν γνωρίζω, ἐνῶ κατὰ βάση συμφωνῶ μὲ τὸν πατέρα Κοπανάκη, θέλω νὰ πῶ ὅτι δὲν πρέπει δημοσίως νὰ ὑποστηρίξουμε οὐτοπίες. Ἄς γίνουμε ἐμεῖς οἱ Ἐκκλησιάνθρωποι ἐπὶ τέλους τὸ ἅλας τῆς γῆς.

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ φιλοξενία. Εὐχομαι ἐπιτυχίες στὸ καλὸ μας περιοδικὸ τὸν «Ἐφημέριο».

† Πρωτοπρεσβύτερος

Νικόλαος Σπυρ. Χελιώτης

Ἐφημέριος Ἱ.Μ. Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ

Ἐπιμέλεια: Σταῦρος Τερζῆς

- Larchet Jean-Claude, *Ἡ θεραπευτικὴ τῶν πνευματικῶν νοσημάτων. Εἰσαγωγὴ στὴν ἀσκητικὴ παράδοση τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας*, τόμ. Α΄Β΄, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήνα 2009.
- Μωυσέως Μοναχοῦ Ἀγιορείτου, *Ἅγιον Ὅρος καὶ κοινωνία*, ἐκδ. Ἀρμός, Ἀθήνα 2009.
- Μπλοῦμ Ἀντωνίου (Μητροπολίτου), *Τὸ μυστήριον τῆς Ἰασης*, ἐκδ. Ἐν πλῶ, Ἀθήνα 2008.
- Μακαρίου Μοναχοῦ, *Ὁ νέος Συναξαριστὴς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τόμοι 1-12*, ἐκδ. Ἰνδικτος, Ἀθήνα 2004-2009.
- Σμέμαν Ἀλεξάνδρου (ιερέως), *Μεγάλη σαρακοστή. Πορεία πρὸς τὸ Πάσχα*, ἐκδ. Ἀκρίτας, Ἀθήνα 2009.
- Σμέμαν Ἀλεξάνδρου (ιερέως), *Μικρὸ ὁδοιπορικὸ τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος*, ἐκδ. Ἀκρίτας, Ἀθήνα 2009.
- Σούκη Γιάννη (ἐπιμ.), *Ἐγκόλπιο τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας. Οἱ ἀκολουθίες τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας μὲ σύντομες ἐρμηνευτικὲς σημειώσεις*, ἐκδ. Ἀκρίτας, Ἀθήνα 2009.
- Συλλογικὸς Τόμος, *«Πάτερ ἡμῶν» κατὰ τοὺς Πατέρας*, ἐκδ. Ἱερὰ Μονὴ Ἀγ. Ἰωάννου Προδρόμου Καρέα, Ἀθήνα 2009.
- Συλλογικὸς Τόμος, *Ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς νηστείας γιὰ τὴν ψυχικὴ καὶ σωματικὴ υἰεία*, ἐκδ. Ἀρμός, Ἀθήνα 2005.
- Συλλογικὸς Τόμος, *Ἐσωστρέφεια. Διαπίστωση καὶ ἀντιμετώπιση ἑνὸς ἐλληνικοῦ φαινομένου*, ἐκδ. Ἀκρίτας, Ἀθήνα 2009.
- Συλλογικὸς Τόμος, *Τὸ Μυστήριον τοῦ θανάτου εἰς τὴν λατρείαν τῆς Ἐκκλησίας. Πρακτικὰ Θ΄ Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου Στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, Σειρὰ Ποιμαντικῆ Βιβλιοθήκη 19, Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Κλάδος Ἐκδόσεων τῆς ΕΜΥΕΕ, Ἀθήναι 2009.*
- Φραγκάκου Ἰωήλ, Μητροπολίτη Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας, *Ὁ ἐπιούσιος ἄρτος. Ὅμιλις στὰ Ἀποστολικά καὶ Εὐαγγελικά ἀναγνώσματα*, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήνα 2009.

*Λεντίω ζωννύμενοι
Μεθοδολογικά πρότυπα
τῆς ποιμαντικῆς*

*Βασιλείου Καλλιακμάνη
Πρωτοπρεσβυτέρου*

Ἐκδόσεις Μυγδονία

*Λεντίω ζωννύμενοι II
Ὁ ἐκκλησιολογικὸς χαρακτήρας
τῆς ποιμαντικῆς*

*Βασιλείου Καλλιακμάνη
Πρωτοπρεσβυτέρου*

Ἐκδόσεις Μυγδονία

Δύο πολὺ ἐνδιαφέροντα καὶ ἐξαιρετικὰ χρήσιμα βιβλία γιὰ κάθε κληρικὸ ποὺ ἀποπειρᾶται νὰ ἐμβαθύνει καὶ νὰ κατανοήσει ἀφ' ἐνὸς τὴν ὁδὸ ποὺ χρησιμοποίησαν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, προσαρμόζοντας τὴν ποιμαντικὴ τους ἐπιστήμη στὴν κοινωνικὴ πραγματικότητα, χωρὶς νὰ ἐπιτρέπουν τὴν ἀφομοίωσὴ τῆς ἀπὸ αὐτὴν, καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ συνειδητοποιήσει τὶς οἰκουμενικὲς διαστάσεις καὶ τὸν παγκόσμιο χαρακτήρα τῆς Λειτουργίας. Ἡ γνώση τοῦ συγγραφέα καὶ ἡ εὐχέρειά του νὰ διατυπώνει εὐσύνοπτα ἀλλὰ καὶ εὐληπτα τὶς θέσεις καὶ τὶς παραμέτρους τῶν θεμάτων ποὺ πραγματεύεται, μαζί μὲ τὴν μακρόχρο-

νη ἐμπειρία του πάνω στὰ θέματα αὐτά, προσφέρει στὸν ἀναγνώστη κείμενο πολὺτιμο καὶ ἀναδεικνύει τὴ σπουδαιότητα τῆς ποιμαντικῆς, τὸ ἔργο τῆς ὁποίας, ὅπως ὁ ἴδιος σημειώνει, εἶναι ταυτόχρονα θεραπευτικὸ καὶ παιδαγωγικὸ. Στὸ πρῶτο βιβλίον παρουσιάζει καὶ ἀναλύει τὸ γεγονός ὅτι ἡ ποιμαντικὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι πολὺτροπὴ καὶ πολυμέθοδη, ὄχι μόνον λόγῳ τῆς διαφορετικότητος κάθε ἐποχῆς ἀλλὰ καὶ τῆς ποικιλίας ποὺ παρουσιάζει ὁ βαθμὸς τῆς ὠριμότητος κάθε προσώπου καὶ ὅτι εὐθύνη ἔχει τόσο ὁ ποιμένας γιὰ τὸν ἀγιασμὸ καὶ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων ἀλλὰ ἐξίσου καὶ οἱ πιστοί, διότι ἀπὸ τὸν τρόπο τῆς μαθητείας καὶ τῆς ἄσκησῆς τους στὸ χῶρο τῆς Χάριτος ἐξαρτᾶται καὶ ἡ ποιμαντικὴ μεθοδολογία. Τὸ βιβλίον χωρίζεται σὲ δύο μέρη. Στὸ πρῶτο ἀσχολεῖται μὲ τὴν μεθοδολογία τῆς ποιμαντικῆς στὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση (μεθοδολογία, βασικὲς συντεταγμένες τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου, θεραπευτικὴ ποιμαντικὴ, ἀκρίβεια καὶ οἰκονομία στὴν Ἐκκλησία). Στὸ δεύτερο μέρος ἀναλύεται ἡ διάσταση τῆς ποιμαντικῆς (ἐνταξὴ καὶ παραμονὴ στὴν Ἐκκλησία, μετάνοια καὶ δικανισμὸς, ἡ ποιμαντικὴ τοῦ εὐχελαίου καὶ ἡ μετάνοια, ἡ μετοχὴ στὸ μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας ὡς ποιμαντικὸ ζήτημα, οἰκουμενικὲς διαστάσεις τῆς ποιμαντικῆς). Στὸ δεύτερον βιβλίον ὁ συγγραφέας ἀναδεικνύει τὸν ἐκκλησιολογικὸν χαρακτήρα τῆς ποιμαντικῆς ποὺ ἀσκεῖται ἀθόρυβα μέσῳ τῶν μυστηρίων, τὰ ὁποία συστάθησαν ἀπὸ τὸν Χριστὸ καὶ παραδόθησαν ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους. Ἡ

ποιμαντική, υπογραμμίζει ο π. Βασίλειος «δὲν μπορεῖ νὰ περιορίζεται ἀπλῶς στὴ δεοντολογία τοῦ ἱερατικοῦ ἐπαγγέλματος, εἶναι πολὺ εὐρύτερη. Ἡ ἱεραποστολή, τὸ κήρυγμα, ἡ συγκρότηση τῶν Συνόδων, ἡ σύνταξη δογματικῶν ὅρων καὶ ἱερῶν κανόνων, ἡ ὀριοθέτηση τῆς ὀρθόδοξης πίστεως καὶ ἡ εὐταξία στὴ λατρεία φανεροῦν διαχρονικὰ τὴν ποιμαντικὴ τῆς Ἐκκλησίας». Αὐτὸ ποὺ εἶναι ἐμφανὲς ἀπὸ τὴ μελέτη καὶ τῶν δύο βιβλίων εἶναι τὸ γεγονός ὅτι εἶναι τεράστια ἡ σπουδαιότητα τοῦ ἔργου ποὺ καλεῖται νὰ ἐπιτελέσει ὁ ποιμένας ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι ἡ εὐθύνη γιὰ τὴν οἰκείωση τοῦ μυστηρίου τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ δὲν ἀφορᾷ μόνο στοὺς κληρικούς ἀλλὰ καὶ στὸ λαϊκὸ πλήρωμα. Ἐπιλεκτικὴ βιβλιογραφία καὶ εὐρετήριο ἐννοιῶν καὶ πραγμάτων συμπληρώνουν τὸ ὕλικὸ τῶν δύο τόμων καὶ τοὺς κάνουν ἀκόμη πιὸ χρηστικούς καὶ ἀπαραίτητους γιὰ καθένα ποὺ ἀγρυπνεῖ καὶ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν ἄσκηση καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς σύγχρονης ποιμαντικῆς καὶ τῆ σωτηρία τῶν πιστῶν.

*Ἔνας θαυμαστὸς ὕπνος
Οἱ Ἅγιοι Ἑπτὰ Παῖδες τῆς Ἐφέσου*

Κείμενα – Εἰκονογράφηση

Ἰ. Μ. Χρυσοπηγῆς

Χανιά 2010

Ἡ ἀτελείωτη σειρὰ ἀπὸ ἀγίους, παλαιότερους καὶ νεότερους, τῆς πίστεως μας περιλαμβάνει καὶ πολλοὺς νέους καὶ παιδιὰ, ἰδίως στοὺς πρωτοχριστιανικούς χρόνους. Ἡ ἱστορία τῶν Ἑπτὰ Παίδων ποὺ ἔζησαν γύρω στὰ μέσα τοῦ 3^{ου} αἰῶνα στὴν Ἐφεσο, τὴ μεγάλη καὶ σημαντικὴ ἀπὸ τὰ πανάρχαια χρόνια

πόλη τῆς Ἰωνίας στὴν Μ. Ἀσία, προκαλεῖ τὸν θαυμασμὸ καὶ ἔχει γνωρίσει μεγάλη διάδοση ἀκόμα καὶ σὲ λαοὺς μὴ χριστιανικούς. Ἡ Ἀδελφότητα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Χρυσοπηγῆς Χανίων παρουσίασε πολὺ πρόσφατα μία θαυμάσια εἰκονογραφημένη καὶ ἐπιμελημένη ἔκδοση τῆς ἱστορίας τῶν Ἑπτὰ Παίδων στὴν Ἐφεσο, ἔχοντας μία μακρὰ σύνδεση μὲ τὴν παράδοση τῆς λατρείας τους. Ἐνα ἀπὸ τὰ παλαιότερα μετόχια τῆς Μονῆς, σπηλαιώδης ναός, οἱ πληροφορίες γιὰ τὸν ὁποῖο φθάνουν ὡς τὸν 17ο αἰ., εἶναι ἀφιερωμένοι στὴ μνήμη τους, ποὺ τιμᾶται στὶς 4 Αὐγούστου. Μὲ τὴν ἔκδοση αὐτὴ ἡ Ἀδελφότητα στοχεύει νὰ δώσει μῆνυμα ἀλήθειας καὶ οὐσιαστικοῦ νοήματος ζωῆς ἰδιαίτερα στοὺς νέους ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε χριστιανό. Ἡ ἀπλὴ ἀλλὰ ταυτόχρονα περιεκτικὴ νοημάτων διήγηση εἶναι εὐχάριστη σὲ κάθε ἡλικίας ἀναγνώστη καὶ ὑπόδειγμα τρόπου ἐπικοινωνίας καὶ κατηχητικῆς διδασκαλίας γιὰ κληρικούς καὶ λαϊκοὺς ποὺ ἔρχονται σὲ ἐπαφὴ μὲ τοὺς νέους. Ἡ εἰκαστικὴ ἐπιμέλεια ἀποτελεῖ πρότυπο αἰσθητικῆς καὶ ἀξιοποίησης τῆς παράδοσης τῆς βυζαντινῆς τέχνης σὲ σύγχρονες προσεγγίσεις.

Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

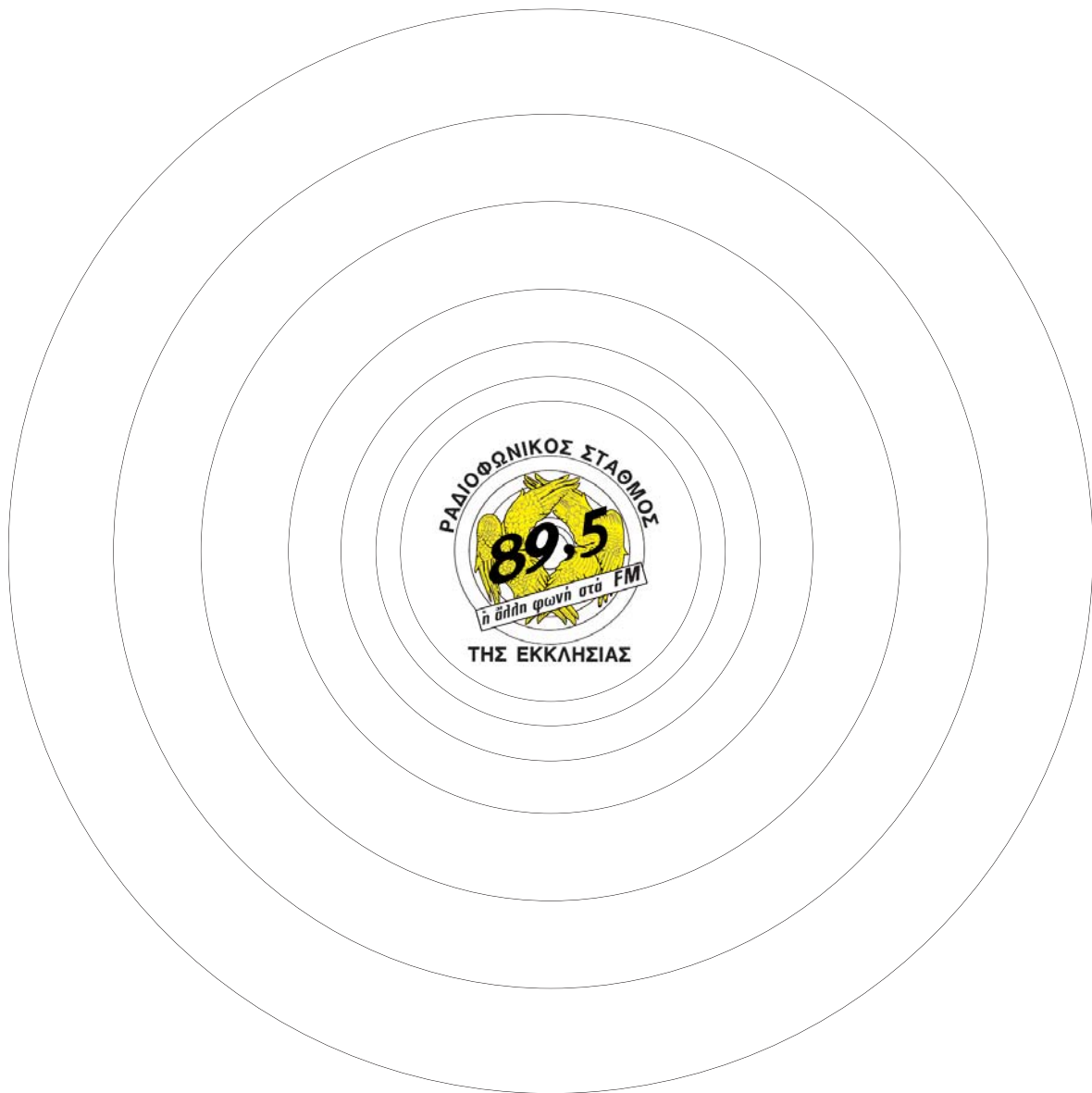

Ἐπιμέλεια: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

Ἡ Γεν. Ἐκδήλωση τοῦ Ι.Σ.Κ.Ε. Μὲ ἐπιτυχία ὁλοκληρώθηκε ἡ ἐτήσια Γενικὴ Συνέλευση τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου Κληρικῶν Ἑλλάδος (Ι.Σ.Κ.Ε.), σύμφωνα μὲ τὸ δελτίο Τύπου ποὺ ἐκδόθηκε. Πραγματοποιήθηκε στὶς 25.02.10 στὸν Ἱ. Ν. Ἀγ. Ἐλευθερίου Ἀχαρνῶν. Μετὰ τὸν χαιρετισμὸ τοῦ πρὸς τὰ μέλη τοῦ Ι.Σ.Κ.Ε., ὁ Πρόεδρος τοῦ Ι.Σ.Κ.Ε., Πρωτ. Γεώργιος Σελλῆς ἐξέφρασε τὴν ἱκανοποίησή του γιὰ τὴν ἐγγραφή νέων μελῶν στὸν Ι.Σ.Κ.Ε., ἐπαναλαμβάνοντας ἐκ νέου τὴν ἐκκλησιὴν ἐγγραφῆς εἰ δυνατόν ὄλων τῶν Κληρικῶν τῆς Ἑλλάδος σ' αὐτόν. Στὴ συνέχεια παρουσίασε τὶς ὡς τώρα ἐνέργειες καὶ προτάσεις τοῦ Δ.Σ. τόσο πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο ὅσο καὶ πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας γιὰ θέματα ποὺ ἀφοροῦν ἄμεσα στὸν Ἐφημεριακὸ Ἱερὸ Κλῆρο. Χαιρετισμὸ ἀπηύθυναν καὶ οἱ Πρόεδροι τῶν Ἱερῶν Συνδέσμων Κρήτης καὶ Χίου καὶ παρουσιάστηκαν οἱ εἰσηγήσεις τοῦ Λέκτορος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γ. Στεῖρη ὑπὸ τοῦ Διδάκτορος τῆς ἴδιας σχολῆς κ. Σ. Φουρνάρου μὲ θέμα «Ἠθικὰ προβλήματα ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὴν ἐξέλιξη τῆς ἐπιστήμης ἰδίως στὸν τομέα τῆς Βιοηθικῆς», τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ Ι.Σ.Κ.Ε. Πρωτ. Ἰ. Κατωπόδη μὲ θέμα: «Δημιουργία Νομοκανονικῆς Ὑπηρεσίας στὸν Ι.Σ.Κ.Ε.», καὶ τοῦ Πρωτ. Γεωργίου Σελλῆ μὲ θέμα: «Ἐνημέρωση γιὰ θέματα ποὺ ἀφοροῦν στὸ ταμεῖο τῶν Κληρικῶν στὸ Τ.Π.Δ.Υ.». Κατόπιν τὸν λόγο ἔλαβαν ἀρκετοὶ Ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι κατέθεσαν τοὺς προβληματισμοὺς καὶ τὶς προτάσεις τους τόσο γιὰ θέματα τῶν εἰσηγήσεων, ὅσο καὶ γιὰ τρέχοντα ποιμαντικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τοὺς Ἐφημερίους.

● Τὸν δραστήριο ἐφημέριο τῆς ἐνορίας Ἀγίου Δημητρίου Καβύλης π. Χρῆστο Περεντίδη, ὁ ὁποῖος φέτος συμπλήρωσε 30 χρόνια διακονίας στὸ Ἱερὸ Θυσιαστήριον, προεχίρησε στὶς 28.02.10 σὲ Πρωτοπρεσβύτερον ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος κ. Δαμασκηνός. Παρόντες ἦσαν ἡ Βουλευτὴς Ἐβρου κ. Ἐ. Τσιαούση, ὁ ἔπαρχος Β. Ἐβρου κ. Πολ. Ἀντωνιάδης, ὁ Δήμαρχος Βύσσης κ. Παν. Σιαγκούρης, ὁ Στρατηγὸς τῆς XVI Μεραρχίας Πεζικοῦ κ. Ἀν. Ματζάκος, ὁ Ταξίαρχος τῆς 3ης Μ/Κ ΤΑΞ ΠΙΜΙΝΙ κ. Στ. Μουχτάρης, Διοικητὸς Στρατιωτικῶν Μονάδων τῆς περιοχῆς, Δημ. Σύμβουλοι καὶ ἐκπρόσωποι Συλλόγων καὶ Φορέων τοῦ Δήμου Βύσσης. Ἡ Καβύλη εἶναι μία κωμόπολις στρατηγικῆς σημασίας, ὅπου ἐδρεύει ἡ 3^η Μηχανοκίνητη Ταξιαρχία Ρίμινι, δίπλα στὰ ἑλληνοτουρκικὰ σύνορα. Ἀκολούθησε δεξίωση στὸ Πνευματικὸ Κέντρο ἀπὸ τὸ Σύλλογο Γυναικῶν Καβύλης, ὅπου τὰ παιδιὰ τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου τῆς Ἐνορίας ἔψαλαν καὶ τραγούδησαν πρὸς τιμὴν τοῦ Σεβασμιωτάτου.

ΠΑΡΟΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
Τακ. Γραφείο Κ.Ε.Μ.Π.Αθ
Αριθμός Άδειας 10

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1856/2004 ΚΕΜΠΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 2355

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.)
Ίω. Γενναδίου 14 115-21 Άθήναι
Τηλ. 210-72.72.253. Fax: 210-72.72.251
ISSN 1105-7203